==

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/ક્રિમિનલ અપીલ (અગેઈન્સ્ટ કન્વિક્શન) નં. ૧૦૪૨/૨૦૨૪

સાથે

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૪૫/૨૦૨૪

સાથે

ક્રિમિનલ મિસ. એપ્લિકેશન (ફોર સસ્પેન્શન ઓફ સેન્ટેન્સ) નં. ૨/૨૦૨૬

ઈન આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૪૫/૨૦૨૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ કુ. એસ.વી. પિન્ટો: **સહી/-**

==

રિપોર્ટિંગની મંજૂરી	**હા**	**ના**

==

સંજયભાઈ ચીમનભાઈ મુછાડીયા

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

==

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી આશિષ એમ. ડગલી(૨૨૦૩)

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી જય બી. અંબાણી(૧૩૮૯૬)

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ તરફે એપીપી કુ. સી.એમ. શાહ

==

કોરમ: **માનનીય ન્યાયમૂર્તિ કુ. એસ.વી. પિન્ટો**

તારીખ : ૦૭/૦૫/૨૦૨૬

સંયુક્ત મૌખિક ચુકાદો

૧. હાલની અપીલો અપીલકર્તાઓ - મૂળ આરોપીઓ દ્વારા કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૪ હેઠળ વિદ્વાન પમા એડિશનલ સેશન્સ જજ અને સ્પેશિયલ જજ (પોક્સો), રાજકોટ મુકામે ધોરાજી (જે હવે પછી "વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) દ્વારા સ્પેશિયલ (પોક્સો) કેસ નં. ૪/૨૦૨૨ માં તારીખ ૨૫.૦૧.૨૦૨૪ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ દોષિત ઠરાવવાના ચુકાદા અને સજાના હુકમ સામે દાખલ કરવામાં આવેલ છે, જેના દ્વારા, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠરાવીને અપીલકર્તાઓને ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૪ સાથે વાંચતાં કલમ ૩૨૩ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે પ્રત્યેકને ૧ માસની સાદી કેદ અને પ્રત્યેકને રૂ. ૧,૦૦૦/-

નો દંડ તથા દંડ ન ભરે તો વધુ ૧૫ દિવસની સાદી કેદ, ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૪ સાથે વાંચતાં કલમ ૩૫૪(એ) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે પ્રત્યેકને ૩ વર્ષની સખત કેદ અને પ્રત્યેકને રૂ. ૧,૦૦૦/- નો દંડ તથા દંડ ન ભરે તો વધુ ૩ માસની સાદી કેદ, ધી પ્રોટેક્શન ઓફ ચિલ્ડ્રન ફ્રોમ સેક્સ્યુઅલ ઓફેન્સીસ (પોક્સો) એક્ટ, ૨૦૧૨ (જે હવે પછી ટૂંકમાં “પોક્સો એક્ટ” તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૮ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે પ્રત્યેકને ૩ વર્ષની સખત કેદ અને પ્રત્યેકને રૂ. ૨૦,૦૦૦/- નો દંડ તથા દંડ ન ભરે તો વધુ ૬ માસની સાદી કેદ, પોક્સો એક્ટની કલમ ૧૦ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે પ્રત્યેકને ૫ વર્ષની સખત કેદ અને પ્રત્યેકને રૂ. ૨૦,૦૦૦/- નો દંડ તથા દંડ ન ભરે તો વધુ ૧ વર્ષની સાદી કેદની સજા ફટકારવાની મહેરબાની કરેલ હતી. તમામ સજાઓ એકસાથે ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો.

૧.૧ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા સ્પેશિયલ (પોક્સો) કેસ નં. ૪/૨૦૨૨ માં તારીખ ૨૫.૦૧.૨૦૨૪ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ સદર વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમ સામે મૂળ આરોપી નં. ૧ દ્વારા ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૪૫ દાખલ કરવામાં આવેલ છે અને મૂળ આરોપી નં. ૨ દ્વારા ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૦૪૨/૨૦૨૪ દાખલ કરવામાં આવેલ છે અને તેથી, બંને અપીલોનો આ સંયુક્ત ચુકાદા દ્વારા નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૧.૨ સરળતા, સ્પષ્ટતા અને સંક્ષિપ્તતા ખાતર ક્રિમિનલ અપીલ નં.

૫૪૫/૨૦૨૪ ના અપીલકર્તા અને ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૦૪૨/૨૦૨૪ ના અપીલકર્તાનો મૂળ કેસમાં તેમના જે ક્રમ અને હોદ્દો હતા તે મુજબ આરોપી તરીકે ઉલ્લેખ કરવામાં આવે છે.

૨. કેસના રેકોર્ડ પરથી ફલિત થતી સંક્ષિપ્ત હકીકતો નીચે મુજબ છે:

૨.૧ ફરિયાદી - ભોગ બનનારની માતાને તેના પતિ સાથે તકરાર થયેલ હતી અને તેણે તેની પાસેથી છૂટાછેડા લીધેલ હતા. તેમના લગ્નજીવનથી તેમને બે સંતાનો, એક પુત્ર અને એક પુત્રી હતા અને તે પુત્રને તેના પતિ પાસે છોડીને ઘટના સમયે ત્રણ વર્ષ અને ત્રણ માસની વય ધરાવતી પુત્રીને પોતાની સાથે લાવી હતી અને આરોપી નં. ૧ સાથે સંબંધમાં હોવાથી તેની સાથે રહેવા આવી હતી. તારીખ ૦૬.૦૨.૨૦૨૨ ના રોજ, આરોપી નં. ૧, ફરિયાદી અને સગીર પુત્રી પાટણ વાવ ખાતે આરોપી નં. ૨ ના ઘરે રહેવા આવ્યા હતા. તારીખ ૦૭.૦૨.૨૦૨૨ ના રોજ, સવારના આશરે ૧૦.૦૦ વાગ્યે, બંને આરોપીઓએ ભોગ બનનાર પર હુમલો કરવાનું શરૂ કર્યું અને તે રડવા લાગી અને ફરિયાદીએ વચ્ચે પડીને તેને બંને આરોપીઓના કબજામાંથી છોડાવી લીધી હતી. તારીખ ૦૯.૦૨.૨૦૨૨ ના રોજ, રાત્રિના આશરે ૧૧.૦૦ વાગ્યે, સગીર પુત્રી પલંગ પર સૂતી હતી અને તેણે આરોપી નં. ૨ ને ભોગ બનનારના લેગિંગ્સમાં હાથ નાખતો જોયો હતો. ભોગ બનનાર રડવા લાગી અને ફરિયાદીની ઉપસ્થિતિમાં બંને આરોપીઓએ ભોગ બનનારને માર મારવાનું શરૂ કર્યું હતું. તે ભોગ બનનારને બળપૂર્વક અંદરના ઓરડામાં લઈ ગઈ અને જોયું કે તેણીને તેના ચહેરા, પીઠના

ભાગે અને ગુપ્તાંગ પર ઈજાઓ પહોંચી હતી. તે ભોગ બનનારને સારવાર અર્થે વિવિધ હોસ્પિટલોમાં લઈ ગઈ અને પાટણ વાવ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે તારીખ ૧૮.૦૨.૨૦૨૨ ના રોજ સી.આર. નં. ૧૧૨૧૩૦૪૩૨૨૦૦૭૪/૨૦૨૨ થી ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૨૩, ૩૫૪, ૫૦૬, ૧૧૪ અને પોક્સો એક્ટની કલમ ૮, ૯(૧)(એમ) અને કલમ ૧૦ હેઠળ ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી.

૨.૨ તપાસ અમલદારે સંબંધિત સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધ્યા અને જરૂરી દસ્તાવેજો કબજે કર્યા અને તપાસ પૂર્ણ થયા બાદ, સેશન્સ કોર્ટ, રાજકોટ સમક્ષ ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી અને કેસ સ્પેશિયલ (પોક્સો) કેસ નં. ૪/૨૦૨૨ તરીકે નોંધાયો હતો.

૨.૩ આરોપીઓને યોગ્ય રીતે સમન્સની બજવણી કરવામાં આવી હતી અને આરોપીઓ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ હાજર થયા હતા અને કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૨૦૭ હેઠળની પ્રક્રિયા પૂર્ણ કર્યા બાદ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે વિદ્વાન એપીપી અને આરોપી નં. ૧ અને ૨ ના વિદ્વાન વકીલની દલીલો સાંભળી હતી અને આંક ૬ નીચે આરોપી નં. ૧ સામે ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૨૩, ૫૦૬(૨) અને ૩૪ હેઠળ આરોપ ઘડવાનો તેમજ આરોપી નં. ૨ સામે ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૨૩, ૫૦૬(૨), ૩૪ અને ૩૫૪(એ) તથા પોક્સો એક્ટની કલમ ૮, ૯(૧)(એન)(એમ) અને કલમ ૧૦ હેઠળ આરોપ ઘડવાનો હુકમ કર્યો હતો. તે મુજબ, આંક ૭ પર

આરોપીઓ સામે સદર કલમો હેઠળ આરોપ ઘડવામાં આવ્યો હતો અને અનુક્રમે આંક ૮ અને ૯ પર આરોપીઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા. આરોપીઓએ આરોપની તમામ વિગતોનો ઈનકાર કર્યો હતો અને ફરિયાદપક્ષના સમગ્ર પુરાવા રેકોર્ડ પર લેવામાં આવ્યા હતા.

૨.૪ ફરિયાદપક્ષે પોતાના કેસના સમર્થનમાં ૧૫ સાક્ષીઓને તપાસ્યા હતા અને ૨૭ દસ્તાવેજી પુરાવા રેકોર્ડ પર રજૂ કર્યા હતા અને વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટરે પુરાવો પૂરો થયાની પુરસિસ દાખલ કર્યા પછી, કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીઓના વિશેષ નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા. આરોપીઓએ પુરાવાનો ઈનકાર કર્યો હતો અને વીટનેસ બોક્ષમાં જવાનો કે કોઈ પુરાવો રજૂ કરવાનો ઈનકાર કર્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે તેમની સામે ખોટો કેસ કરવામાં આવ્યો છે. વિદ્વાન એપીપી અને બંને આરોપીઓના વિદ્વાન વકીલોની દલીલો સાંભળ્યા પછી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે તારીખ ૨૫.૦૧.૨૦૨૪ ના વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા આરોપી નં. ૧ અને ૨ ને દોષિત ઠરાવવાની અને તેમને ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૪ સાથે વાંચતાં કલમ ૩૨૩ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે પ્રત્યેકને ૧ માસની સાદી કેદ અને પ્રત્યેકને રૂ. ૧,૦૦૦/- નો દંડ તથા દંડ ન ભરે તો વધુ ૧૫ દિવસની સાદી કેદ, ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૪ સાથે વાંચતાં કલમ ૩૫૪(એ) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે પ્રત્યેકને ૩ વર્ષની સખત કેદ અને પ્રત્યેકને રૂ. ૧,૦૦૦/- નો દંડ તથા દંડ ન ભરે તો વધુ ૩ માસની સાદી કેદ, ધી પ્રોટેક્શન

ઓફ ચિલ્ડ્રન ફ્રોમ સેક્સ્યુઅલ ઓફેન્સીસ (પોક્સો) એક્ટ, ૨૦૧૨ (જે હવે પછી ટૂંકમાં "પોક્સો એક્ટ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૮ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે પ્રત્યેકને ૩ વર્ષની સખત કેદ અને પ્રત્યેકને રૂ. ૨૦,૦૦૦/- નો દંડ તથા દંડ ન ભરે તો વધુ ૬ માસની સાદી કેદ, પોક્સો એક્ટની કલમ ૧૦ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે પ્રત્યેકને ૫ વર્ષની સખત કેદ અને પ્રત્યેકને રૂ. ૨૦,૦૦૦/- નો દંડ તથા દંડ ન ભરે તો વધુ ૧ વર્ષની સાદી કેદની સજા ફટકારવાની મહેરબાની કરેલ હતી. તમામ સજાઓ એકસાથે ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો.

૩. દોષિત ઠરાવવાના ચુકાદા અને સજાના હુકમથી નારાજ અને અસંતુષ્ટ થઈને, ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૪૫/૨૦૨૪ ના અપીલકર્તા કે જે મૂળ આરોપી નં. ૧ છે, તેમણે મુખ્યત્વે એવી રજૂઆત સાથે અપીલ દાખલ કરેલ છે કે દોષિત ઠરાવવાનો અને સજાનો ચુકાદો તથા હુકમ કાયદાથી વિરુદ્ધ, કાયદાની સ્પષ્ટ જોગવાઈઓથી વિરુદ્ધ અને રેકોર્ડ પરના પુરાવાથી વિરુદ્ધનો છે તેમજ અન્યાયી, અયોગ્ય, અયોગ્ય અને સદ્વિવેકબુદ્ધિની વિરુદ્ધનો છે અને તેને રદબાતલ તેમજ બાતલ કરવો જરૂરી છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ એ બાબતની કદર કરવામાં નિષ્ફળ ગયેલ છે કે દોષિત ઠરાવવાના હુકમમાં દેખીતી ક્ષતિ રહેલી છે જેના કારણે દોષિત ઠરાવવાનો હુકમ પ્રથમદર્શનીય રીતે ભૂલભરેલો બન્યો છે. ફરિયાદીની જુબાની પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે ફરિયાદીને તેના પતિ સાથે વૈવાહિક તકરાર હતી અને તેણે અપીલકર્તા સાથે રહેવાનું શરૂ કર્યું હતું અને શરૂઆતમાં તેઓ સગીર બાળકી સાથે અપીલકર્તાના બહેનના ઘરે રોકાયા હતા. ફરિયાદીએ જુબાની આપેલ છે કે

અપીલકર્તા અને સહ-આરોપીએ ભોગ બનનારના ગુપ્તાંગ પર હુમલો કર્યો હતો પરંતુ ખાસ કરીને એવી જુબાની આપેલ છે કે આરોપી નં. ૨ એ ભોગ બનનારના લેગિંગ્સમાં હાથ નાખ્યો હતો અને તેના ગુપ્તાંગ પર ચૂંટલી ભરી હતી અને તેને ભોગ બનનારની જાંઘ અને ગુપ્તાંગ પર દેખીતા નિશાનો મળ્યા હતા. દેખીતી રીતે જ આ આક્ષેપો સહ-આરોપી સામેના છે અને હાલના અપીલકર્તા ભોગ બનનાર સાથે તેના પિતા તરીકે રહેતા હતા પરંતુ તેમની સામે ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૫૪(એ) અથવા પોક્સો એક્ટની કલમ ૮, ૯(૧)(એમ) અને ૧૦ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ આચરવા અંગે કોઈ આક્ષેપો મૂકવામાં આવ્યા નથી. વધુમાં વધુ, હુમલાનો એક બનાવ બનેલ છે જેના માટે અપીલકર્તાને ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૨૩ અને ૩૪ હેઠળ સજા ફટકારવામાં આવી છે. વિદ્ધાન ટ્રાયલ કોર્ટે એ બાબત ધ્યાને લીધી નથી કે ભોગ બનનારને જુદા જુદા મેડિકલ ઓફિસરો પાસે લઈ જવામાં આવી હતી અને આંક ૧૦ પર તપાસવામાં આવેલા મેડિકલ ઓફિસર સમક્ષ ફરિયાદી દ્વારા આપવામાં આવેલી હિસ્ટ્રી રમતી વખતે પડી જવા અંગેની છે અને મેડિકલ ઓફિસરે ભોગ બનનારના ગુપ્તાંગની તપાસ કરી ન હતી. બીજા મેડિકલ ઓફિસરે ભોગ બનનારના શરીર પર ગુપ્તાંગ સહિત ઈજાઓ નોંધી હતી પરંતુ હિસ્ટ્રીમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તે સાયકલ પરથી પડવાની સાથે કોઈ સખત સપાટી સાથે અથડાઈ ગઈ હતી. ત્રીજા મેડિકલ ઓફિસર સમક્ષ આપવામાં આવેલી હિસ્ટ્રી અપીલકર્તા અને સહ-આરોપી દ્વારા તેના ગુપ્તાંગ સાથે કરેલી ચેડાં અંગેની છે અને મેડિકલ ઓફિસરે ભોગ બનનારના યોનિમાર્ગ (વલ્વા) પર સોજો નોંધ્યો છે અને ઊલટતપાસ

દરમિયાન સ્વીકાર્યું છે કે મોટરસાઇકલ પરથી પડવાના પરિણામે આવી ઈજા થઈ શકે છે. વાસ્તવમાં, પાટણ વાવ ખાતે ફરજ બજાવતા મેડિકલ ઓફિસર સમક્ષ પણ એવી હિસ્ટ્રી જણાવવામાં આવી હતી કે ભોગ બનનાર સીડી પરથી પડી ગઈ હતી. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ એ બાબતની કદર કરવામાં નિષ્ફળ ગયેલ છે કે આક્ષેપો સહ-આરોપી સામે મૂકવામાં આવ્યા છે અને હાલના અપીલકર્તા સામે નહીં અને સદર હુમલો તેના ગુપ્તાંગ સાથે ચેડાં કરીને ભોગ બનનારની લજ્જા લૂંટવાના કોઈ ઈરાદા સાથે કરવામાં આવ્યો ન હતો. અપીલકર્તાના કેસને કોઈ પણ આરોપ લાગુ પડતો નથી અને અપીલકર્તાને પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ ના આરોપ માટે ખોટી રીતે દોષિત ઠરાવવામાં આવ્યા છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ શારીરિક હુમલો અથવા જાતીય હુમલા વચ્ચેનો તફાવત સમજવામાં નિષ્ફળ ગયેલ છે અને ફરિયાદપક્ષે આ કૃત્ય પાછળનો અપીલકર્તાનો ઈરાદો સાબિત કર્યો નથી. વાસ્તવમાં, સમગ્ર પુરાવાના એકંદર મૂલ્યાંકનમાં મેન્સ રિયા (ગુનાહિત માનસ) નો અભાવ છે જે ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રની મૂળભૂત જરૂરિયાત છે. તદુપરાંત, તારીખ ૦૭.૦૨.૨૦૨૨ થી ૦૯.૦૨.૨૦૨૨ વચ્ચે બનેલી ઘટના માટે તારીખ ૧૮.૦૨.૨૦૨૨ ના રોજ એફ.આઈ.આર. નોંધવામાં આવી હતી અને એફ.આઈ.આર. મોડી નોંધાવવા અંગે કોઈ યોગ્ય ખુલાસો નથી જે ફરિયાદપક્ષના કેસ માટે ઘાતક છે, કારણ કે સમગ્ર કેસ પક્ષકારો વચ્ચેના આંતરિક સંબંધોનો છે. અન્યથા પણ, દોષિત ઠરાવવાનો અને સજાનો ચુકાદો તથા હુકમ ગેરકાયદેસર, અન્યાયી, અયોગ્ય અને કાયદાની દ્રષ્ટિએ ખામીયુક્ત છે અને તેને રદબાતલ

તેમજ બાતલ કરવો જરૂરી છે.

૩.૧ મૂળ આરોપી નં. ૨ એ ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૦૪૨/૨૦૨૪ દાખલ કરેલ છે અને સદર વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમથી નારાજ થઈને તેને મુખ્યત્વે એવી રજૂઆત સાથે પડકાર્યો છે કે અપીલકર્તા એ સહ-આરોપીનો મિત્ર છે જેની સાથે ફરિયાદીએ લગ્ન કર્યા હતા અને તેની સાથે રહેતી હતી. ફરિયાદપક્ષના કેસ મુજબ, ફરિયાદીને તેના પતિ સાથે તકરાર થઈ હતી અને તેણે સહ-આરોપી સાથે સંબંધ બાંધ્યો હતો અને તેઓ આશરે દોઢ માસ રાજકોટ ખાતે રહ્યા હતા અને ત્યારબાદ, થોડા દિવસો માટે અપીલકર્તાના ઘરે રહ્યા હતા. ફરિયાદી અને સહ-આરોપી વચ્ચેની તકરાર પ્રથમ લગ્નની પુત્રીના કારણે હતી અને સહ-આરોપી તેમજ અપીલકર્તાએ ભોગ બનનારને લાતો અને મુક્કા માર્યા હોવાનો અસ્પષ્ટ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે. સગીર બાળકીને હોસ્પિટલ લઈ જવામાં આવી તે સમયે તદ્દન અલગ હકીકત જણાવવામાં આવી હતી અને વાસ્તવમાં, ફરિયાદીના પતિના મિત્ર એવા અપીલકર્તાને ખોટી રીતે સંડોવી દેવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદીના પુરાવા પર વિશ્વાસ મૂકીને ગંભીર ભૂલ કરેલ છે જે વિશ્વસનીય નથી અને દોષિત ઠરાવવાના હુકમને ટકાવી રાખવા માટે સદર પુરાવો ભરોસાપાત્ર નથી. ભોગ બનનારને જ્યાં લઈ જવામાં આવી હતી તેવા જુદા જુદા ડોક્ટરો સમક્ષ ફરિયાદીએ અલગ અલગ હિસ્ટ્રી આપેલી છે અને દરેક મેડિકલ ઓફિસર સમક્ષ શીખવેલી અને પરસ્પર વિરોધાભાસી હકીકત રજૂ કરવામાં આવી છે. ઘટનાસ્થળ જે રીતે દર્શાવવામાં આવ્યું છે તે સાબિત થયેલ

નથી અને ફરિયાદપક્ષના સમગ્ર કેસમાં અપીલકર્તાની સંડોવણી સાબિત થયેલ નથી. પોક્સો એક્ટ હેઠળ કોઈ ગુનો બનતો નથી અને સમગ્ર દોષિત ઠરાવવાનો આધાર કાનૂની દોષિત ઠરાવવાને બદલે નૈતિક માન્યતા પર આધારિત છે અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે તેની સમક્ષ કરવામાં આવેલી રજૂઆતોનું સાચા અને યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં મૂલ્યાંકન ન કરીને કાયદાની ગંભીર ભૂલ કરેલ છે. તેથી, દોષિત ઠરાવવાનો ચુકાદો અને હુકમ રદબાતલ તેમજ બાતલ થવાને પાત્ર છે.

૪. ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૪૫/૨૦૨૪ ના અપીલકર્તા તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી પ્રતીક બારોટ અને ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૦૪૨/૨૦૨૪ ના અપીલકર્તા તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી આશિષ ડગલી, સામાવાળા નં. ૨ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી જય અંબાણી અને બંને અપીલોમાં સામાવાળા રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એપીપી કુ. સી.એમ. શાહને સાંભળવામાં આવ્યા.

૫. ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૪૫/૨૦૨૪ ના અપીલકર્તા તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી પ્રતીક બારોટે રજૂઆત કરી છે કે વાસ્તવમાં ન્યાયની નિષ્ફળતા નીપજી છે અને ખાસ કરીને અપીલકર્તાને ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૫૪(એ) અને પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ અને ૧૦ હેઠળના આરોપો માટે દોષિત ઠરાવીને ગંભીર પૂર્વગ્રહ થયો છે, મુખ્યત્વે એટલા માટે કે અપીલકર્તા સામે ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૨૩, ૫૦૬(૨) અને ૩૪ હેઠળ આરોપ ઘડવામાં આવ્યો હતો તેમ છતાં તેના પર ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૫૪(એ) અને પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ અને ૧૦ હેઠળ

દોષિંત ઠરાવી સજા ફટકારવામા આવી હતી અને એવા કારણ સાથે કે ભોગ બનનાર બાળકીની માતાએ પોતાની ફરિયાદમાં જણાવ્યા મુજબ અને ગાયનેકોલોજિસ્ટ સમક્ષ નોંધાયા મુજબ તેમજ સોગંદ પરની તેની જુબાની મુજબ અપીલકર્તાએ ૩ વર્ષ અને ૩ માસની વયની સગીર ભોગ બનનારના ગુપ્તાંગ પર હુમલો કર્યો હતો, તેથી આ કેસને સામૂહિક હુમલાનો ગણીને, અપીલકર્તા સામે આ કલમો હેઠળ કોઈ આરોપ ઘડવામાં આવ્યો ન હોવા છતાં તેને ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૫૪(એ) અને પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ અને ૧૦ હેઠળના આરોપો માટે જવાબદાર ઠેરવવામાં આવ્યો હતો અને કાયદાની નજરમાં તે દેખીતી વિકૃતિ છે. વિદ્વાન વકીલ રજૂઆત કરે છે કે ચોક્કસ શિક્ષાત્મક જોગવાઈ હેઠળ આરોપ ન ઘડવાના કારણે વાસ્તવિક પૂર્વગ્રહ થયો છે કારણ કે અપીલકર્તાને તેની સામેનો વાસ્તવિક કેસ શું હતો તે જણાવવામાં આવ્યું ન હતું અને તે યોગ્ય રીતે પોતાનો બચાવ કરી શક્યા ન હતા. તેથી, જો દોષિત ઠરાવવાના હુકમને પૂર્વગ્રહના સિદ્ધાંતની એરણ પર ચકાસવામાં આવે, તો ન્યાયની નિષ્ફળતા શબ્દપ્રયોગ એવા કેસમાં ઉપસ્થિત થાય છે જ્યાં કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૪૬૪ અને ૪૬૫ નું અર્થઘટન કરતાં જે દિવસે અપીલકર્તાને જે ગુનાઓ માટે આરોપ ઘડવામાં આવ્યો ન હતો તે ગુનાઓ માટે દોષિત ઠરાવીને સજા ફટકારવામાં આવે ત્યારે તે આશ્ચર્યચકિત થઈ જાય છે. તે સુસ્થાપિત કાયદો છે કે આરોપ ઘડવામાં માત્ર ભૂલ, અનિયમિતતા કે ચૂક શોધી કાઢવાથી અદાલતનો નિર્ણય આપોઆપ અમાન્ય બનતો નથી સિવાય કે ન્યાયની નિષ્ફળતા નીપજી હોય કે જે નિર્ણયને દૂષિત કરે અને હાલના કેસમાં

બરાબર આવું જ બન્યું છે. વિદ્વાન વકીલ રજૂઆત કરે છે કે આરોપ ઘડવામાં આ કોઈ ભૂલ, અનિયમિતતા કે ચૂક નથી પરંતુ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ આરોપ ઘડતી વખતે એ હકીકતથી વાકેફ હતી કે બંને આરોપીઓ પર પરસ્પર મુકાયેલી ભૂમિકા સમાન ન હતી અને હાલના અપીલકર્તા સામે વિશેષ આરોપ ઘડવામાં આવ્યો હતો. વિદ્વાન વકીલ વધુમાં રજૂઆત કરે છે કે કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજરની કલમ ૨૨૨(૧) અદાલતને એવી વ્યક્તિને ગૌણ ગુના માટે દોષિત ઠરાવવાની મંજૂરી આપે છે જેના માટે તેના પર મૂળરૂપે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો ન હોય પરંતુ ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૨૩, ૫૦૬(૨) અને ૩૪ ની સરખામણીમાં ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૫૪(એ) અને પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ અને ૧૦ એ ગૌણ ગુના નથી અને તેથી, ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૫૪(એ) અને પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ અને ૧૦ હેઠળ દોષિત ઠરાવવો અને સજા ફટકારવી એ કાયદાની દ્રષ્ટિએ ખામીયુક્ત છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે એવા આક્ષેપ પર વિશ્વાસ કર્યો છે કે અપીલકર્તા ૩ વર્ષ અને ૩ માસની વયની ભોગ બનનારના ગુપ્તાંગ પર કરવામાં આવેલા સામૂહિક હુમલાનો એક ભાગ છે અને મૂળ આરોપી નં. ૨ ની સાથે સમાન રીતે જવાબદાર આરોપી છે. વાસ્તવમાં, ફરિયાદપક્ષના કેસને શ્રેષ્ઠ ગણીએ તો પણ, ભોગ બનનારની માતાના પુરાવામાં, અપીલકર્તાએ ભોગ બનનારના ગુપ્તાંગ પર હુમલો કર્યો હોવાનું કોઈ ચોક્કસ પ્રત્યક્ષ કૃત્ય દર્શાવવામાં આવ્યું નથી પરંતુ બંને આરોપીઓ દ્વારા ભોગ બનનાર પર સામૂહિક હુમલો કરવામાં આવ્યો હોવાનો માત્ર આક્ષેપ છે.

તેથી, હાલના અપીલકર્તા દ્વારા ભોગ બનનારના ગુપ્તાંગ પર હુમલો કરવામાં આવ્યો હોવાનો ભોગ બનનારની માતાની સમગ્ર સરતપાસમાં કેસ પણ નથી. વાસ્તવમાં, કોઈપણ મેડિકલ ઓફિસર સમક્ષ ભોગ બનનારની માતા દ્વારા એવી કોઈ ચોક્કસ હિસ્ટ્રી આપવામાં આવી નથી કે હાલના અપીલકર્તાએ ભોગ બનનારના ગુપ્તાંગ પર હુમલો કર્યો હોય. મૂળ આરોપી નં. ૨ ની સાથે સામૂહિક હુમલામાં ભાગ લેવાનું હાલના અપીલકર્તાનું કૃત્ય વધુમાં વધુ ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૨૩, ૩૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે તેના સામે કેસ લાવી શકે છે જેના માટે તેને અગાઉથી જ દોષિંત ઠરાવી સજા ફટકારવામા આવી છે. વાસ્તવમાં, અપીલકર્તાની કાર્યવાહી જાતીય ઈરાદાથી પ્રેરિત ન હતી અને જે સંજોગોમાં સ્પર્શ કે શારીરિક સંપર્ક થાય છે તે એ બાબત નક્કી કરશે કે તે જાતીય ઈરાદાથી પ્રેરિત છે કે કેમ અને પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ હેઠળ અપીલકર્તાને દોષિત ઠરાવવા અને સજા ફટકારવા માટે દર્શાવવું પડે કે અપીલકર્તાના પક્ષે કોઈ જાતીય ઈરાદો ન હતો. વાસ્તવમાં, ન્યાયની નિષ્ફળતા નીપજી છે અને અપીલકર્તાને ગંભીર પૂર્વગ્રહ થયો છે અને દોષિત ઠરાવવાના અને સજાના ચુકાદામાં કેસના મૂળ સુધી જતી દેખીતી ક્ષતિ, વિકૃતિ અને ખામી રહેલી છે અને તેથી, ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૫૪ અને પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ અને ૧૦ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે દોષિત ઠરાવવાનો અને સજાનો હુકમ રદબાતલ તેમજ બાતલ કરવા અરજ છે.

૫.૧ અરજદારના વિદ્વાન વકીલે નીચે મુજબના ચુકાદાઓ પર આધાર

રાખ્યો છે:

૧. કાલિચરણ વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય, એ.આઇ.આર. ૨૦૨૩ એસ.સી. ૬૩

૨. ભીમન્ના વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય, એ.આઇ.આર. ૨૦૧૨ એસ.સી. ૩૦૨૬

૩. સુશીલકુમાર તિવારી વિરુદ્ધ હરે રામ શાહ, એ.આઇ.આર. ૨૦૨૫ એસ.સી. ૪૮૨૮

૪. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ રામ સ્વરૂપ ઉર્ફે બરકત, ૨૦૨૬ (૫) જે.ટી. ૨૯૨

૫. એટર્ની જનરલ ફોર ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ સતીશ, એ.આઇ.આર. ૨૦૨૨ એસ.સી. ૧૩

૬. શમસાહેબ એમ. મુલ્તાની વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય, એ.આઇ.આર. ૨૦૦૧ એસ.સી. ૯૨૧

૬. ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૦૪૨/૨૦૨૪ ના અપીલકર્તા તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી આશિષ ડગલીએ રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદીને સહ-આરોપી સાથે સંબંધ હતો અને તેઓ બંને સગીર ભોગ બનનાર સાથે હાલના અપીલકર્તાના ઘરે રહેતા હતા. એવો આક્ષેપ છે કે આ સમયગાળા દરમિયાન અપીલકર્તા અને સહ-આરોપીએ ભોગ બનનાર પર શારીરિક હુમલો કર્યો હતો અને અપીલકર્તાએ ભોગ

બનનારના લેગિંગ્સમાં હાથ નાખીને તેના ગુપ્તાંગને સ્પર્શ કર્યો હતો. એવો પણ આક્ષેપ છે કે સહ-આરોપીએ ફરિયાદીને આ બનાવ અંગે કોઈને પણ ન જણાવવા ધમકી આપી હતી. જો કે, રેકોર્ડ પર છે કે મેડિકલ ઓફિસરો સમક્ષ અકસ્માતે ઈજાઓ થયાની ખોટી હિસ્ટ્રી આપવામાં આવી હતી અને કથિત બનાવ જાહેર થતાં, તારીખ ૧૮.૦૨.૨૦૨૨ ના રોજ ફરિયાદ નોંધાઈ હતી જેના કારણે તપાસ થઈ અને છેવટે અપીલકર્તાને દોષિત ઠરાવવામાં આવ્યા. અપીલકર્તાને ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૨૩, ૩૫૪(એ) અને ૩૪ તથા પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ અને ૧૦ હેઠળના ગુના માટે દોષિત ઠરાવવામાં આવ્યા છે. જો કે, ફરિયાદી દ્વારા જુદા જુદા મેડિકલ ઓફિસરો સમક્ષ આપવામાં આવેલી હિસ્ટ્રીમાં રહેલા વિરોધાભાસોને ધ્યાનમાં લેતાં, અપીલકર્તાએ કોઈ જાતીય ઈરાદા સાથે સગીર ભોગ બનનાર પર હુમલો કર્યો હોવાનો કોઈ સ્પષ્ટ અને સચોટ પુરાવો નથી. હિસ્ટ્રીમાં વિરોધાભાસો અને સુધારાઓ છે અને મૂળ ફરિયાદી દ્વારા માત્ર પાછળથી જ અપીલકર્તાની સંડોવણી દર્શાવવામાં આવી હતી. વિદ્વાન વકીલ વધુમાં રજૂઆત કરે છે કે પુરાવાની કદર કરવામાં દેખીતી અનિયમિતતા રહેલી છે કારણ કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે જુદા જુદા મેડિકલ ઓફિસરો સમક્ષ આપવામાં આવેલી હિસ્ટ્રીમાં વિરોધાભાસો અને ત્યારપછીના સુધારાઓને ધ્યાને લીધા નથી અને તેનાથી અપીલકર્તાને ગંભીર પૂર્વગ્રહ થયો છે. દોષિત ઠરાવવાનો વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ કાયદાની દ્રષ્ટિએ ખામીયુક્ત અને કાયદાના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતોથી વિરુદ્ધનો છે અને તેથી તેને રદબાતલ તેમજ બાતલ કરવો જરૂરી છે.

૭. સામાવાળા રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એપીપી કુ. સી.એમ. શાહ અને સામાવાળા નં. ૨ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી જય અંબાણીએ સંયુક્ત રીતે રજૂઆત કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે પુરાવાનું યોગ્ય મૂલ્યાંકન કરીને વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ પસાર કર્યો છે અને તેમાં કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી, તેથી અપીલ ફગાવી દેવા અરજ છે.

૮. રેકોર્ડ પરના ફરિયાદપક્ષના પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરતાં પહેલાં, સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ચુકાદાઓની હારમાળામાં સુસ્થાપિત કરવામાં આવેલા ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંતોનો પુનરોચ્ચાર કરવો જરૂરી છે અને પ્રથમ મૂળભૂત સિદ્ધાંત એ છે કે ફરિયાદપક્ષે પોતાનો કેસ વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવો જરૂરી છે. ફરિયાદપક્ષ બચાવપક્ષની નબળાઈઓનો કોઈ લાભ લઈ શકે નહીં. બીજો મૂળભૂત સિદ્ધાંત એ છે કે ફોજદારી ટ્રાયલમાં, આરોપી જ્યાં સુધી ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રેકોર્ડ પર રજૂ કરાયેલા પુરાવા દ્વારા વાજબી શંકાથી પર દોષિત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી તેને નિર્દોષ માનવામાં આવે છે અને ત્રીજો મૂળભૂત સિદ્ધાંત એ છે કે સાબિતીનો બોજો ફરિયાદપક્ષ પરથી ક્યારેય હટતો નથી.

૯. જ્યાં સુધી પોક્સો એક્ટ હેઠળના કેસોનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી સર્વોચ્ચ અદાલતે એ.આઈ.આર. ૨૦૨૨ સુપ્રીમ કોર્ટ ૯૧૦ માં અહેવાલ થયેલ નવાબુદ્દીન વિરુદ્ધ ઉત્તરાખંડ રાજ્ય ના કેસમાં ફકરા ૧૦ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

૧૦. ઉપરોક્ત ઉદ્દેશોને ધ્યાનમાં રાખીને અને બાળકોને જાતીય

હુમલા, જાતીય સતામણીના ગુનાઓથી બચાવવા માટે બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૫ અને ૩૯ હેઠળ જે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તે સિદ્ધ કરવા માટે, પોક્સો એક્ટ, ૨૦૧૨ ઘડવામાં આવ્યો છે. બાળકો પર જાતીય હુમલા અથવા જાતીય સતામણીના કોઈપણ કૃત્યને ખૂબ જ ગંભીરતાથી લેવું જોઈએ અને બાળકો પર જાતીય હુમલા, જાતીય સતામણીના આવા તમામ ગુનાઓ સાથે કડક રીતે કામ લેવું જોઈએ અને જે વ્યક્તિએ પોક્સો એક્ટ હેઠળ ગુનો કર્યો છે તેના પ્રત્યે કોઈ નરમાઈ દાખવવી જોઈએ નહીં. જાતીય હુમલા, જાતીય સતામણીના કૃત્યને અનુરૂપ યોગ્ય સજા ફટકારીને, સમગ્ર સમાજમાં એક સંદેશ પહોંચાડવો જોઈએ કે, જો કોઈ વ્યક્તિ જાતીય હુમલા, જાતીય સતામણી અથવા અશ્લીલ હેતુઓ માટે બાળકોનો ઉપયોગ કરવાનો કોઈપણ ગુનો કરે છે તો તેને યોગ્ય સજા કરવામાં આવશે અને તેના પ્રત્યે કોઈ નરમાઈ દાખવવામાં આવશે નહીં. બાળકો પર જાતીય હુમલા અથવા જાતીય સતામણીના કેસો એ જાતીય વાસનાની વિકૃતિના ઉદાહરણો છે જ્યાં આવા અધમ જાતીય આનંદ મેળવવા માટે નિર્દોષ બાળકોને પણ છોડવામાં આવતા નથી.

બાળકો આપણા દેશની અમૂલ્ય માનવ સંપત્તિ છે; તેઓ દેશનું ભવિષ્ય છે. આવતીકાલની આશા તેમના પર નિર્ભર છે. પરંતુ દુર્ભાગ્યવશ, આપણા દેશમાં, બાળકી ખૂબ જ અસુરક્ષિત સ્થિતિમાં છે. જાતીય હુમલો

અને/અથવા જાતીય શોષણ સહિત તેના શોષણના વિવિધ પ્રકારો છે. અમારા મતે, આવી રીતે બાળકોનું શોષણ એ માનવતા અને સમાજ વિરુદ્ધનો ગુનો છે. તેથી, બાળકો અને ખાસ કરીને બાળકી સંપૂર્ણ રક્ષણને પાત્ર છે અને શહેરી કે ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં વધુ સંભાળ અને રક્ષણની જરૂર છે. રાજસ્થાન રાજ્ય વિરુદ્ધ ઓમ પ્રકાશ, (૨૦૦૨) ૫ એસ.સી.સી. ૭૪૫ ના કેસમાં આ અદાલતે અવલોકન કર્યું અને ઠરાવ્યું છે તેમ, બાળકોને વિશેષ સંભાળ અને રક્ષણની જરૂર છે અને આવા કિસ્સાઓમાં, આ બાળકોને યોગ્ય કાનૂની રક્ષણ પૂરું પાડવા માટે અદાલતોના ખભા પરની જવાબદારી વધુ ભારે છે. નિપુણ સક્સેના વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, (૨૦૧૯) ૨ એસ.સી.સી. ૭૦૩ ના કેસમાં, આ અદાલત દ્વારા અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે જે સગીર જાતીય શોષણનો ભોગ બને છે તેને પુખ્ત વયના ભોગ બનનાર કરતાં પણ વધુ રક્ષણ આપવાની જરૂર છે કારણ કે પુખ્ત વયનો ભોગ બનનાર પુખ્ત હોવાથી સમાજ દ્વારા કરવામાં આવતા સામાજિક બહિષ્કાર અને માનસિક ત્રાસનો સામનો કરવા સક્ષમ હોઈ શકે છે, પરંતુ સગીર ભોગ બનનાર માટે તેમ કરવું મુશ્કેલ બનશે. સગીર ભોગ બનનાર સામેના મોટાભાગના ગુનાઓ તો નોંધાતા પણ નથી કારણ કે ઘણીવાર, ગુનો આચરનાર ભોગ બનનારના પરિવારનો સભ્ય અથવા નજીકનો મિત્ર હોય છે. તેથી, બાળકને વધારાના રક્ષણની જરૂર છે. તેથી, પોક્સો એક્ટ, ૨૦૧૨ હેઠળ ગુના આચરનાર આરોપી પ્રત્યે કોઈ નરમાઈ દાખવી શકાય નહીં અને ખાસ કરીને જ્યારે અદાલત સમક્ષ પર્યાપ્ત

પુરાવા દ્વારા તે સાબિત થાય ત્યારે.

૧૦. દોષિત ઠરાવવા સામેની અપીલોમાં કાયદાના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતો મુજબ, જ્યારે એપેલેટ કોર્ટને જણાય કે હકીકત અંગેના તારણો સંપૂર્ણપણે ભૂલભરેલા અભિગમ પર આધારિત હતા અને કારણોનો મૂળ આધાર યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં ન હતો તેમજ સાક્ષીના પુરાવાની આંતરિક ગુણવત્તા ધ્યાને લેવામાં આવી ન હતી અને ટ્રાયલ દેખીતી ભૂલો અને સ્પષ્ટ ક્ષતિઓને મંજૂરી આપીને વિકૃત રીતે નિકાલ કરવામાં આવી હતી, ત્યારે એપેલેટ કોર્ટ દોષિત ઠરાવવા સામેની અપીલમાં હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે અને પોતાની સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકે છે અને રેકોર્ડ પરના પુરાવાને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને તેનું ઝીણવટપૂર્વક વિશ્લેષણ કર્યા પછી ગુણદોષ પરનું તારણ અનિવાર્ય છે.

૧૧. હાલના કેસમાં, આરોપી નં. ૧ સામે ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૨૩, ૫૦૬(૨) અને ૩૪ હેઠળના ગુના માટે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે અને આરોપી નં. ૨ સામે ઈન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૨૩, ૩૫૪(એ) અને ૩૪ તથા પોક્સો એક્ટની કલમ ૮, ૯(૧)(એમ) અને ૧૦ હેઠળના ગુના માટે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે.

૧૧.૧ આરોપી નં. ૧ ના વિદ્વાન વકીલ શ્રી પ્રતીક બારોટે ભારપૂર્વક દલીલ કરી છે કે અપીલકર્તા પર ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૨૩, ૫૦૬(૨) અને ૩૪ હેઠળના ગુના માટે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો અને

ઈન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૫૪(એ) તથા પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ અને ૧૦ હેઠળના ગુના માટે કોઈ આરોપ મૂકવામાં આવ્યો ન હતો, છતાં અપીલકર્તાને કલમ ૩૫૪ અને પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ અને ૧૦ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર આરોપો માટે દોષિત ઠરાવીને ગંભીર પૂર્વગ્રહ થયો છે. વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૨૧૫ મુજબ, આરોપી ગેરમાર્ગે દોરાયો હતો કારણ કે તેની સામે ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૫૪(એ) અથવા પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ અને ૧૦ હેઠળ કોઈ આરોપ ઘડવામાં આવ્યો ન હતો અને માત્ર સજાના દિવસે જ તેને ખ્યાલ આવ્યો કે તેને આ ગુનાઓ માટે દોષિત ઠરાવવામાં આવ્યો છે. આરોપ ઘડવાની ખામીના કારણે ગંભીર પૂર્વગ્રહ થયો છે કારણ કે આરોપીને તેની સામેનો વાસ્તવિક કેસ શું હતો તે જણાવવામાં આવ્યું ન હતું અને તે યોગ્ય રીતે પોતાનો બચાવ કરી શક્યો ન હતો અને ન્યાયની નિષ્ફળતા નીપજી છે.

૧૨. રેકોર્ડ પરના પુરાવા મુજબ, આરોપી નં. ૧ ફરિયાદી સાથે રહેતો હતો - જે બનાવ સમયે ત્રણ વર્ષ અને ત્રણ માસની વય ધરાવતી ભોગ બનનાર બાળકીની માતા છે, કારણ કે તે તેના પતિ સાથે વૈવાહિક તકરારમાં ફસાયેલી હતી, જે આખરે છૂટાછેડામાં પરિણમી હતી. ત્યારબાદ, તેણે હાલના અપીલકર્તા સાથે સંબંધ બાંધ્યો અને તેના અગાઉના લગ્નથી જન્મેલી ભોગ બનનાર બાળકી સાથે તેની સાથે રહેવાનું શરૂ કર્યું. ફરિયાદીએ તારીખ ૦૬.૦૨.૨૦૨૨, ૦૭.૦૨.૨૦૨૨, ૦૯.૦૨.૨૦૨૨, ૧૬.૦૨.૨૦૨૨, ૧૭.૦૨.૨૦૨૨ અને

૧૮.૦૨.૨૦૨૨ ના રોજ બનેલી કથિત ઘટનાઓનો ક્રમ વર્ણવ્યો છે જે સમયગાળા દરમિયાન ભોગ બનનાર બાળકીને તપાસ અને સારવાર માટે જુદા જુદા મેડિકલ ઓફિસરો પાસે લઈ જવામાં આવી હતી.

૧૨.૧ તબીબી તપાસનો ઘટનાક્રમ નોંધપાત્ર મહત્વ ધરાવે છે. શરૂઆતમાં, ભોગ બનનાર બાળકીને આંક ૩૯ પર તપાસાયેલા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૮ - ડો. શાંતિલાલ નરેશભાઈ ત્રાંબડિયા પાસે લઈ જવામાં આવી હતી, જેમણે જુબાની આપી હતી કે તારીખ ૨૬.૦૧.૨૦૨૨ ના રોજ સગીર બાળકીને સીડી પરથી પડી ગયાની હિસ્ટ્રી સાથે તેમની પાસે લાવવામાં આવી હતી. તેણીને પીઠ અને પેટના ભાગે ઈજાઓ થઈ હતી, અને તેના શરીર પર લાલ અને કાળા નિશાનો જોવા મળ્યા હતા. તેમણે પેઈનકિલર્સ લખી આપી હતી અને તેને બાળરોગ નિષ્ણાત (પીડિયાટ્રિશિયન) પાસે રીફર કરી હતી. સાક્ષીએ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે તેમણે તેણીના ગુપ્તાંગની તપાસ કરી ન હતી.

૧૨.૨ ત્યારબાદ, ભોગ બનનાર બાળકીની આંક ૧૦ પર તપાસાયેલા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧ - ડો. અનિરુદ્ધસિંહ વીરાભાઈ રાઠોડ દ્વારા તબીબી તપાસ કરવામાં આવી હતી, જેમણે જણાવ્યું હતું કે તેણીના પિતા દ્વારા આપવામાં આવેલી હિસ્ટ્રીમાં બાળકી રમતી વખતે પડી ગઈ હોવાનું જાહેર થયું હતું. તેણીએ પીઠના ભાગે દુખાવાની ફરિયાદ કરી હતી, કરોડરજ્જુમાં ફ્રેક્ચરની શક્યતા હતી, તેણીની પીઠ પર અસમાન આકારના બહુવિધ લીલાશ પડતા નિશાનો હાજર હતા, કપાળ પર દુખાવા સાથે સોજો જોવા મળ્યો હતો, અને

તેણીની જાંઘ પર વાદળી રંગના ઈજાના નિશાનો મળી આવ્યા હતા અને તેમણે વધુ સારવાર માટે તેણીને ઉચ્ચ તબીબી કેન્દ્રમાં રીફર કરી હતી. નોંધનીય છે કે, આ સાક્ષીની આરોપી નં. ૧ દ્વારા કોઈ ઊલટતપાસ કરવામાં આવી ન હતી. આરોપી નં. ૨ વતી હાથ ધરવામાં આવેલી ઊલટતપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે હિસ્ટ્રીમાં કોઈ હુમલાખોરોના નામ જાહેર કરવામાં આવ્યા ન હતા અને માત્ર રમતી વખતે અકસ્માતે પડી જવાનું જ વર્ણવવામાં આવ્યું હતું.

૧૨.૩ ત્યારપછી, ભોગ બનનાર બાળકીને આંક ૧૯ પર તપાસાયેલા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૪ - ડો. નિસર્ગ જમનાદાસ પટેલ પાસે લઈ જવામાં આવી હતી, જેમણે જુબાની આપી હતી કે તારીખ ૧૮.૦૨.૨૦૨૨ ના રોજ ભોગ બનનારને સારવાર માટે લાવવામાં આવી હતી અને માતા દ્વારા આપવામાં આવેલી હિસ્ટ્રીમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે આરોપી નં. ૧ એ તારીખ ૦૭.૦૨.૨૦૨૨ થી બાળકી પર વારંવાર હુમલો કર્યો હતો અને પાટણ વાવ ખાતેના તેમના નિવાસસ્થાને તેને દીવાલ સાથે પણ અથડાવી હતી. તપાસ કરતાં નીચે મુજબની ઈજાઓ નોંધાઈ હતી:

(૧) પીઠ પર ડોર્સલ અને લમ્બર સ્પાઇન વિસ્તારમાં આશરે ૮ સેમી × ૪ સેમી માપનો દુખાવા સાથેનો સોજો અને સેક્રલ વિસ્તારમાં હેમેટોમા તેમજ વર્ટેબ્રલ ફ્રેક્ચર દર્શાવતો સોજો;

(૨) પીઠ પર આશરે ૭ થી ૧૦ દિવસ જૂના બહુવિધ મોટા અનિયમિત

પીળાશ પડતા ઉઝરડા;

(૩) નીચલા પેટ, લેબિયા મેજોરા અને પેરિનિયલ વિસ્તાર પર અનિયમિત અને મોટા કદના, આશરે ૫ થી ૬ દિવસ જૂના લીલાશ પડતા વાદળી ઉઝરડા;

(૪) આગળના કપાળ પર કાળી આંખના હેમેટોમા સાથે આશરે ૫ સેમી × ૪ સેમી માપનો ચીરા સાથેનો સોજો; અને

(૫) બંને જાંઘના આગળના, મધ્ય, બાજુના અને પાછળના ભાગ પર આશરે ૪ થી ૫ દિવસ જૂના અનિયમિત મોટા કથ્થઈ રંગના ઉઝરડા.

ત્યારબાદ ભોગ બનનારને ઓર્થોપેડિક અભિપ્રાય માટે સિવિલ હોસ્પિટલ, રાજકોટ ખાતે રીફર કરવામાં આવી હતી. આ સાક્ષીની પણ આરોપી નં. ૧ દ્વારા કોઈ ઊલટતપાસ કરવામાં આવી ન હતી. આરોપી નં. ૨ વતી ઊલટતપાસમાં સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે મોટરસાઇકલ પરથી પડવાને કારણે પણ આવી ઈજાઓ થઈ શકે છે.

૧૨.૪ ત્યારપછી ભોગ બનનારની આંક ૧૩ પર તપાસાયેલા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૨ - ડો. હિતેષા હિરેનભાઈ ત્રિવેદી દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી હતી, જેમણે જણાવ્યું હતું કે તારીખ ૧૮.૦૨.૨૦૨૨ ના રોજ ૧૦.૫૧ કલાકે, ભોગ બનનારને તારીખ ૦૭.૦૨.૨૦૨૨ ના રોજ આશરે ૧૦.૦૦ કલાકે

આરોપી નં. ૧ દ્વારા હુમલો કરવામાં આવ્યાની હિસ્ટ્રી સાથે લાવવામાં આવી હતી. તપાસ કરતાં નીચલા પેટમાં દુખાવો, ડાબા થાપા પર દુખાવો, નીચલા પેટ પર ઉઝરડા, પીઠનો દુખાવો, પીઠ પર ઉઝરડા અને સોજો તેમજ ગુપ્તાંગના ભાગે ઉઝરડા હોવાની ફરિયાદો ધ્યાને આવી હતી. ભોગ બનનારના ગુપ્તાંગ પર પણ ઈજાઓ જોવા મળી હોવાથી, તેણીને ગાયનેકોલોજિસ્ટ પાસે રીફર કરવામાં આવી હતી. આ સાક્ષીની આરોપી નં. ૧ દ્વારા કોઈ ઊલટતપાસ કરવામાં આવી ન હતી અને આરોપી નં. ૨ ની ઊલટતપાસમાં તેમણે ખાસ જણાવ્યું હતું કે આરોપી નં. ૨ પર હુમલાની કોઈ હિસ્ટ્રી દર્શાવવામાં આવી ન હતી.

૧૨.૫ ત્યારબાદ, ભોગ બનનારની આંક ૧૭ પર તપાસાયેલા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૩ - ડો. ઝલક વિનયભાઈ કારેણા દ્વારા તબીબી તપાસ કરવામાં આવી હતી, જેમણે જુબાની આપી હતી કે તારીખ ૧૯.૦૨.૨૦૨૨ ના રોજ રાત્રિના આશરે ૦૧.૦૦ વાગ્યે, માતાએ જણાવ્યું હતું કે તેણે આરોપી નં. ૧ સાથે સંબંધ બાંધ્યો હતો અને ભોગ બનનાર તેના અગાઉના લગ્નથી જન્મેલી પુત્રી હતી. એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે આરોપી નં. ૧ સગીર ભોગ બનનારને નાપસંદ કરતો હતો અને તારીખ ૦૭.૦૨.૨૦૨૨ ના રોજ તેના પર હુમલો કર્યો હતો. વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે તારીખ ૦૯.૦૨.૨૦૨૨ ના રોજ આરોપી નં. ૨ બાળકીને પોતાની દુકાને લઈ ગયો હતો અને તેણે તેને ભોગ બનનારના લેગિંગ્સમાં હાથ નાખતો જોયો હતો. ભોગ બનનારના ગુપ્તાંગની તપાસ કરતાં યોનિમાર્ગ (વલ્વા) પર સોજો જોવા મળ્યો હતો. સાક્ષીએ અભિપ્રાય

આપ્યો હતો કે શરીર પરની ઈજાઓ તેમજ વલ્વલ ઈજાઓ જાતીય હુમલો સૂચવે છે. આ સાક્ષીની પણ આરોપી નં. ૧ દ્વારા કોઈ ઊલટતપાસ કરવામાં આવી ન હતી. આરોપી નં. ૨ ની ઊલટતપાસમાં તેણીએ જણાવ્યું હતું કે મોટરસાઇકલ પરથી પડવાને કારણે પણ આવી ઈજાઓ થઈ શકે છે.

૧૨.૬ ઉપરોક્ત પુરાવાની પૃષ્ઠભૂમિમાં, કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજરની કલમ ૪૬૪ ની જોગવાઈઓ પ્રસ્તુત બને છે. સદર જોગવાઈ નિયત કરે છે કે જ્યાં અપીલ, પુષ્ટિ અથવા પુનરાવલોકન અદાલત એવો અભિપ્રાય બાંધે છે કે આરોપ ઘડવામાં ચૂક થવાને કારણે, અથવા આરોપમાં કોઈ ભૂલ, ચૂક કે અનિયમિતતાના કારણે વાસ્તવમાં ન્યાયની નિષ્ફળતા નીપજી છે, તો તે આરોપ ઘડવાનો હુકમ કરી શકે છે અને આરોપ ઘડાયા પછીના તુરંતના તબક્કેથી ટ્રાયલ ફરી શરૂ કરવાનો નિર્દેશ આપી શકે છે. જો કે, પરંતુક વધુમાં આદેશ આપે છે કે જ્યાં અદાલતનો એવો અભિપ્રાય હોય કે સાબિત થયેલી હકીકતો પર કથિત ગુનાના સંબંધમાં આરોપી સામે કોઈ માન્ય આરોપ ઘડી શકાય તેમ ન હતો, તો તે દોષિત ઠરાવવાનો હુકમ રદ કરશે.

૧૨.૭ આરોપી નં. ૧ ના વિદ્વાન વકીલે ભારપૂર્વક દલીલ કરી છે કે આરોપી નં. ૧ સામે ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૫૪(એ) અને પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ અને ૧૦ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે ક્યારેય કોઈ આરોપ ઘડવામાં આવ્યો ન હતો, છતાં વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે સદર ગુનાઓ માટે દોષિત ઠરાવવાની અને સજા ફટકારવાની કાર્યવાહી આગળ ધપાવી હતી.

ભારપૂર્વક રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આવી ચૂકના કારણે ન્યાયની ગંભીર નિષ્ફળતા નીપજી છે, કારણ કે આરોપી નં. ૧ ને તેની સામે મૂકવામાં આવેલા આક્ષેપોના ચોક્કસ સ્વરૂપની ક્યારેય નોટિસ આપવામાં આવી ન હતી અને પરિણામે, તે ચોક્કસ આક્ષેપો સામે પોતાનો અસરકારક બચાવ કરવાની તકથી વંચિત રહ્યો હતો. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ આરોપી નં. ૧ સામે સાબિત કરવા માંગતા વાસ્તવિક અને મૂળભૂત કેસ વિશે તેને જણાવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ છે, જેના કારણે તેના બચાવને ગંભીર પૂર્વગ્રહ થયો છે. વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, જો દોષિત ઠરાવવાના વાદગ્રસ્ત ચુકાદાને પૂર્વગ્રહના સિદ્ધાંતની એરણ પર ચકાસવામાં આવે, તો તે સ્પષ્ટ થાય છે કે જરૂરી આરોપો ઘડવામાં થયેલી ચૂક ન્યાયની સ્પષ્ટ નિષ્ફળતામાં પરિણમી છે, જેનાથી દોષિત ઠરાવવાનો હુકમ કાયદાની દ્રષ્ટિએ અસમર્થનીય બન્યો છે. ઉપરોક્ત રજૂઆતોના સમર્થનમાં, કાલિચરણ વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય, ભીમન્ના વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય, સુશીલકુમાર તિવારી વિરુદ્ધ હરે રામ શાહ અને શમસાહેબ એમ. મુલ્તાની વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય ના કેસોમાં આપેલા નિર્ણયો તેમજ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજરની કલમ ૨૧૫, ૪૬૪ અને ૪૬૫ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આરોપ ઘડવામાં માત્ર ચૂક કે ખામી હોવાથી દોષિત ઠરાવવાનો હુકમ આપોઆપ દૂષિત થતો નથી; જો કે, જ્યાં એપેલેટ કોર્ટ એવો અભિપ્રાય બાંધે છે કે આવી ચૂકથી વાસ્તવમાં ન્યાયની નિષ્ફળતા નીપજી છે, ત્યાં દોષિત ઠરાવવાનો હુકમ

ટકાવી શકાય નહીં. આવા સંજોગોમાં, સદર હુકમ દૂષિત ઠરશે અને કાયદા અનુસાર રદબાતલ થવાને પાત્ર બનશે.

૧૩. ટ્રાયલ દરમિયાન નોંધાયેલા સમગ્ર પુરાવાની કાળજીપૂર્વક તપાસ કરતાં, આ કોર્ટને જણાય છે કે કલ્પનાના કોઈપણ છેડેથી એવી દલીલ કરી શકાય નહીં કે આરોપી નં. ૧ તેની સામે મૂકવામાં આવેલા આક્ષેપોના સ્વરૂપથી અજાણ હતો. સમગ્ર ટ્રાયલ દરમિયાન, આરોપી નં. ૧ દ્વારા સગીર ભોગ બનનાર બાળકી પર શારીરિક તેમજ જાતીય હુમલાને લગતા આક્ષેપો સતત રેકોર્ડ પર લાવવામાં આવ્યા હતા, અને આરોપી નં. ૧ જે કેસનો સામનો કરવાનો હતો તેનાથી સંપૂર્ણપણે વાકેફ હતો. એ બાબત નિર્વિવાદ છે કે આરોપી નં. ૧ સગીર ભોગ બનનારની માતા સાથે સંબંધમાં હતો અને તે બાળકી સાથે તેની સાથે રહેતી હતી. ફરિયાદપક્ષનો કેસ વધુમાં પ્રસ્થાપિત કરે છે કે ફરિયાદી, તેના પતિથી અલગ થયા પછી, આરોપી નં. ૧ સાથે રહેતી હતી અને સંબંધિત સમયગાળા દરમિયાન સગીર ભોગ બનનાર પણ તેની સંભાળ અને કસ્ટડીમાં હતી. પ્રશ્નવાળી ઘટનાઓ ફરિયાદી અને ભોગ બનનાર આરોપી નં. ૨ સાથે સંકળાયેલા મકાનમાં રહેતા હતા તે દરમિયાન બની હતી અને પુરાવા પરથી જાહેર થાય છે કે આરોપી નં. ૧ ફરિયાદી પર નોંધપાત્ર નિયંત્રણ અને પ્રભાવ ધરાવતો હતો. નોંધપાત્ર રીતે, ત્રણ જુદા જુદા મેડિકલ ઓફિસરો સમક્ષ નોંધાયેલી તબીબી હિસ્ટ્રીમાં, ફરિયાદીએ સગીર ભોગ બનનાર પર હુમલો કરનાર વ્યક્તિ તરીકે ખાસ આરોપી નં. ૧ નું નામ આપ્યું હતું અને આ મેડિકલ ઓફિસરોની જુબાનીઓ જ્યાં ભોગ

બનનારના ગુપ્તાંગ પર ઈજાઓ જોવા મળી હતી, તેને આરોપી નં. ૧ દ્વારા પડકારવામાં આવી નથી. તબીબી હિસ્ટ્રીમાં આવા સતત ઉલ્લેખથી સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે આરોપી નં. ૧ સામેના આક્ષેપો અસ્પષ્ટ કે અનિશ્ચિત ન હતા પરંતુ તેને આક્ષેપના સ્વરૂપની સ્પષ્ટ નોટિસ આપવા માટે પૂરતા ચોક્કસ હતા. ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રનો આ એક સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે આરોપ ઘડવાનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ આરોપીને તેની સામેના આક્ષેપ વિશે ચોકસાઈ અને નિશ્ચિતતા સાથે જાણ કરવાનો છે જેથી તે અસરકારક રીતે પોતાનો બચાવ કરી શકે. જો કથિત ગુનાના સમય, સ્થળ અને સ્વરૂપને લગતી વિગતો જાહેર કરવામાં ન આવે, તો બચાવપક્ષને પૂર્વગ્રહ થઈ શકે છે.

૧૩.૧ આ તબક્કે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૨૧૫ ની જોગવાઈઓ ટાંકવી યોગ્ય રહેશે જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

૨૧૫. ભૂલોની અસર.—

આરોપમાં જણાવવા જરૂરી ગુના અથવા વિગતો જણાવવામાં થયેલી કોઈ ભૂલ, અને સદર ગુનો અથવા તે વિગતો જણાવવામાં થયેલી કોઈ ચૂક, કેસના કોઈપણ તબક્કે મહત્વપૂર્ણ ગણાશે નહીં, સિવાય કે આરોપી વાસ્તવમાં આવી ભૂલ અથવા ચૂકથી ગેરમાર્ગે દોરાયો હોય, અને તેનાથી ન્યાયની નિષ્ફળતા નીપજી હોય.

જો કે, કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૨૧૫ સ્પષ્ટપણે

જોગવાઈ કરે છે કે આરોપમાં ગુનો અથવા જરૂરી વિગતો જણાવવામાં થયેલી કોઈપણ ભૂલ અથવા ચૂક માત્ર ત્યારે જ મહત્વપૂર્ણ ગણાશે જો આરોપી વાસ્તવમાં આવી ભૂલ અથવા ચૂકથી ગેરમાર્ગે દોરાયો હોય અને પરિણામે ન્યાયની નિષ્ફળતા નીપજી હોય. તેથી, હાલના કેસમાં વાસ્તવિક કસોટી એ છે કે શું ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૫૪(એ) અને પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ અને ૧૦ હેઠળ ચોક્કસ આરોપ ન ઘડવો એ આરોપીને ગેરમાર્ગે દોરવા માટે પૂરતો હતો કે પછી તેના પરિણામે ન્યાયની નિષ્ફળતા નીપજે તેવો ગંભીર પૂર્વગ્રહ થયો હતો. ટ્રાયલ કોર્ટના રેકોર્ડ પરના સમગ્ર પુરાવા, જેમાં દસ્તાવેજી પુરાવા, આંક પર લેવાયેલા તબીબી કાગળો, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓની જુબાનીઓ અને ખાસ કરીને, કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ નોંધાયેલા આરોપી નં. ૧ ના નિવેદનની ઝીણવટભરી ચકાસણી કરતાં એ બાબત સ્પષ્ટ બને છે કે સગીર ભોગ બનનાર પર જાતીય હુમલાને લગતી દરેક મહત્વની પરિસ્થિતિ, જેમાં તેણીના ગુપ્તાંગ પરની ઈજાઓ અને શારીરિક હુમલાના આક્ષેપનો સમાવેશ થાય છે, તે સ્પષ્ટ શબ્દોમાં આરોપી સમક્ષ ખાસ મૂકવામાં આવી હતી. આ ગુનાહિત સંજોગોનો વિંગતવાર સામનો કરવા છતા , આરોપી નં. ૧ એ આક્ષેપોની અજ્ઞાનતા અથવા ઔપચારિક આરોપની ગેરહાજરીથી થયેલા પૂર્વગ્રહ દર્શાવતો કોઈ ચોક્કસ બચાવ રજૂ કર્યો ન હતો. આક્ષેપો ખોટા હોવાના સાદા ઈનકાર અને સામાન્ય વિધાન સિવાય, બચાવ તરીકે રેકોર્ડ પર કોઈ નક્કર બાબત લાવવામાં આવી ન હતી. આ

સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે આરોપી નં. ૧ ને પોતાની સામેના આક્ષેપોના સ્વરૂપની સંપૂર્ણ જાણકારી હતી અને તેને પોતાનો બચાવ કરવાની સંપૂર્ણ તક આપવામાં આવી હતી. આવા સંજોગોમાં, એવું કહી શકાય નહીં કે ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ હેઠળ ઔપચારિક આરોપ ઘડવામાં થયેલી ચૂકથી આરોપી ગેરમાર્ગે દોરાયો હતો અથવા ન્યાયી ટ્રાયલ મેળવવાના તેના અધિકારને હાનિ પહોંચી હતી. આ કોર્ટનો સુવિચારિત અભિપ્રાય છે કે ચોક્કસ આરોપની ગેરહાજરી, તેથી, માત્ર એક સુધારી શકાય તેવી અનિયમિતતા રહે છે અને કોઈ ઘાતક ગેરકાયદેસરતા નથી અને વાસ્તવમાં ન્યાયની કોઈ નિષ્ફળતા નીપજી ન હોવાથી, માત્ર ચોક્કસ આરોપ ન ઘડવાના કારણસર જ દોષિત ઠરાવવાના હુકમને અમાન્ય કરી શકાય નહીં.

૧૪. આ તબક્કે, સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૬૪ અને કલમ ૪૬૫ ની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ લેવો પણ યોગ્ય રહેશે:

૪૬૪. આરોપ ઘડવામાં ચૂક, અથવા આરોપની ગેરહાજરી, અથવા તેમાં ભૂલની અસર.—

(૧) સક્ષમ હુકુમત ધરાવતી અદાલતના કોઈપણ તારણ, સજા અથવા હુકમને કેવળ એ કારણસર અમાન્ય ગણવામાં આવશે નહીં કે કોઈ આરોપ ઘડવામાં આવ્યો ન હતો અથવા આરોપોના ખોટા જોડાણ સહિત આરોપમાં કોઈપણ ભૂલ, ચૂક અથવા અનિયમિતતાના કારણસર અમાન્ય ગણવામાં આવશે નહીં, સિવાય કે, અપીલ, પુષ્ટિ અથવા પુનરાવલોકન અદાલતના

અભિપ્રાય મુજબ, તેના કારણે વાસ્તવમાં ન્યાયની નિષ્ફળતા નીપજી હોય.

(૨) જો અપીલ, પુષ્ટિ અથવા પુનરાવલોકન અદાલતનો એવો અભિપ્રાય હોય કે વાસ્તવમાં ન્યાયની નિષ્ફળતા નીપજી છે, તો તે,

(એ) આરોપ ઘડવામાં ચૂક થઈ હોય તેવા કિસ્સામાં, એવો હુકમ કરી શકે છે કે આરોપ ઘડવામાં આવે, અને આરોપ ઘડાયા પછીના તુરંતના તબક્કેથી ટ્રાયલ ફરી શરૂ કરવામાં આવે;

(બી) આરોપમાં ભૂલ, ચૂક અથવા અનિયમિતતા હોય તેવા કિસ્સામાં, તેને યોગ્ય જણાય તે રીતે ઘડવામાં આવેલા આરોપ પર નવી ટ્રાયલ ચલાવવાનો નિર્દેશ આપી શકે છે:

પરંતુ જો અદાલતનો એવો અભિપ્રાય હોય કે કેસની હકીકતો એવી છે કે સાબિત થયેલી હકીકતોના સંબંધમાં આરોપી સામે કોઈ માન્ય આરોપ મૂકી શકાય તેમ ન હતો, તો તે દોષિત ઠરાવવાનો હુકમ રદ કરશે.

૪૬૫. ભૂલ, ચૂક અથવા અનિયમિતતાના કારણસર તારણ અથવા સજા ક્યારે ઉલટાવી શકાય.—

(૧) આ પૂર્વે સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓને આધીન રહીને, સક્ષમ હુકુમત ધરાવતી અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા કોઈપણ તારણ, સજા અથવા હુકમને ફરિયાદ, સમન્સ, વોરંટ, ઉદ્‌ઘોષણા, હુકમ, ચુકાદો અથવા ટ્રાયલ પહેલાં કે

દરમિયાનની અન્ય કાર્યવાહીમાં અથવા આ સંહિતા હેઠળની કોઈપણ તપાસ કે અન્ય કાર્યવાહીમાં થયેલી કોઈપણ ભૂલ, ચૂક અથવા અનિયમિતતાના કારણે, અથવા ફરિયાદપક્ષ માટેની કોઈપણ મંજૂરીમાં થયેલી કોઈપણ ભૂલ અથવા અનિયમિતતાના કારણે અપીલ, પુષ્ટિ અથવા પુનરાવલોકન અદાલત દ્વારા ઉલટાવવામાં કે ફેરફાર કરવામાં આવશે નહીં, સિવાય કે તે અદાલતના અભિપ્રાય મુજબ, તેના કારણે વાસ્તવમાં ન્યાયની નિષ્ફળતા નીપજી હોય.

(૨) આ સંહિતા હેઠળની કોઈપણ કાર્યવાહીમાં થયેલી કોઈપણ ભૂલ, ચૂક અથવા અનિયમિતતાના કારણે, અથવા ફરિયાદપક્ષ માટેની કોઈપણ મંજૂરીમાં થયેલી કોઈપણ ભૂલ અથવા અનિયમિતતાના કારણે ન્યાયની નિષ્ફળતા નીપજી છે કે કેમ તે નક્કી કરતી વખતે, અદાલતે એ બાબતને ધ્યાને લેવી પડશે કે કાર્યવાહીના પ્રારંભિક તબક્કે તે વાંધો ઉઠાવી શકાયો હોત અને ઉઠાવવો જોઈતો હતો કે કેમ.

૧૪.૧ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૪૬૪ અને ૪૬૫ સ્પષ્ટપણે જોગવાઈ કરે છે કે આરોપ ઘડવામાં થયેલી ચૂક અથવા અનિયમિતતા, પોતાની મેળે, તારણ અથવા સજાને અમાન્ય બનાવશે નહીં સિવાય કે અદાલતને ખાતરી થાય કે આવી ચૂકથી, વાસ્તવમાં, ન્યાયની નિષ્ફળતા નીપજી છે. અદાલતે વધુમાં એ બાબત વિચારવી જરૂરી છે કે શું કાર્યવાહીના અગાઉના તબક્કે આવો વાંધો ઉઠાવી શકાયો હોત અને ઉઠાવવો જોઈતો હતો. જ્યાં સુધી એવું દર્શાવવામાં ન આવે કે આરોપીને પોતાનો બચાવ કરવામાં વાસ્તવિક

પૂર્વગ્રહ થયો હતો અને આવી ચૂક વાસ્તવિક ન્યાયના ભંગમાં પરિણમી હતી, ત્યાં સુધી માત્ર તે કારણસર દોષિત ઠરાવવાનો હુકમ બાજુ પર રાખી શકાય નહીં. હાલના કેસમાં, આરોપી નં. ૧ કાયદેસર રીતે એવી દલીલ કરી શકે નહીં કે તે પોતાની સામે મૂકવામાં આવેલા આક્ષેપોથી અજાણ હતો. એ બાબત નિર્વિવાદ છે કે આરોપી નં. ૧ ફરિયાદી સાથે રહેતો હતો, જે સગીર ભોગ બનનાર બાળકીની માતા છે અને બાળકીના જીવનમાં પિતા સમાન સ્થાન ધારણ કર્યું હતું. આવી સ્થિતિમાં હોવાથી, તે સગીર ભોગ બનનારનું રક્ષણ કરવા માટે કાનૂની અને નૈતિક ફરજ હેઠળ હતો. જો કે, ફરિયાદપક્ષના પુરાવા સ્પષ્ટપણે પ્રસ્થાપિત કરે છે કે બાળકીનું રક્ષણ કરવાને બદલે, તેણે પોતે, સહ-આરોપી સાથે મળીને, સગીર ભોગ બનનાર પર શારીરિક હુમલો કર્યો હતો અને તેણીને થયેલી ઈજાઓથી તે સંપૂર્ણપણે વાકેફ હતો. ફરિયાદીએ, મેડિકલ ઓફિસરો સમક્ષ નોંધાયેલી તબીબી હિસ્ટ્રીમાં, સગીર ભોગ બનનાર પર હુમલો કરનાર વ્યક્તિ તરીકે ખાસ આરોપી નં. ૧ નું નામ આપ્યું હતું. ભલે તેણીએ હુમલાના દરેક વ્યક્તિગત કૃત્યનું ચોક્કસ શબ્દોમાં વર્ણન ન કર્યું હોય, પરંતુ મેડિકલ ઓફિસરો સમક્ષની સતત હકીકતે આરોપી નં. ૧ ને હુમલાના ગુનેગાર તરીકે સ્પષ્ટપણે સંડોવ્યો હતો. તબીબી તપાસ કરતાં, સગીર ભોગ બનનારના શરીર પર બહુવિધ ઈજાઓ જોવા મળી હતી, અને આ ઈજાઓ મેડિકલ ઓફિસરો દ્વારા યોગ્ય રીતે નોંધવામાં આવી હતી. તબીબી પુરાવા બચાવપક્ષ દ્વારા મોટે ભાગે પડકાર્યા વગરના રહ્યા હતા. ગાયનેકોલોજિસ્ટે વધુમાં અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે ભોગ બનનારના ગુપ્તાંગ પર

જોવા મળેલી ઈજાઓ જાતીય હુમલો સૂચવતી હતી. આમ, ફરિયાદ, તબીબી પુરાવા, મેડિકલ ઓફિસરોની જુબાનીઓ અને આસપાસના સંજોગોની સંચિત અસર પરથી, તે સ્પષ્ટપણે પ્રસ્થાપિત થાય છે કે આરોપી નં. ૧ સંપૂર્ણપણે વાકેફ હતો કે સગીર ભોગ બનનાર પર હુમલાના આક્ષેપો તેની સામે કરવામાં આવ્યા હતા. સમગ્ર ટ્રાયલ દરમિયાન, બાળકીને ઈજાઓ પહોંચાડવા માટે જવાબદાર વ્યક્તિ તરીકે તેનું સતત નામ આપવામાં આવ્યું હતું. કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૧૩ હેઠળની તેની તપાસ દરમિયાન તમામ ગુનાહિત સંજોગો ખાસ કરીને તેની સમક્ષ મૂકવામાં આવ્યા હતા. આક્ષેપોનો વિંગતવાર સામનો કરવા છતા , આરોપીએ સાદા ઈનકાર સિવાય કોઈ ચોક્કસ બચાવ રજૂ કર્યો ન હતો અને એવું દર્શાવ્યું ન હતું કે ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૫૪(એ) અને પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ અને ૧૦ હેઠળ ઔપચારિક આરોપની ગેરહાજરીના કારણે તેને કોઈ પૂર્વગ્રહ થયો હતો. કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજરની કલમ ૨૧૫ વધુમાં સ્પષ્ટ કરે છે કે આરોપમાં ગુનો અથવા વિગતો જણાવવામાં થયેલી ચૂક માત્ર ત્યારે જ મહત્વપૂર્ણ બને છે જો આરોપી વાસ્તવમાં આવી ચૂકથી ગેરમાર્ગે દોરાયો હોય અને પરિણામે ન્યાયની નિષ્ફળતા નીપજી હોય. હાલના કેસમાં, આવો કોઈ પૂર્વગ્રહ દલીલ કરવામાં આવ્યો નથી કે પ્રસ્થાપિત કરવામાં આવ્યો નથી. ટ્રાયલના યોગ્ય તબક્કે આરોપ ન ઘડવા અંગે કોઈ વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો ન હતો, અને સમગ્ર પુરાવા સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે આરોપીને આક્ષેપોની સંપૂર્ણ જાણકારી હતી અને તેને પોતાનો બચાવ કરવાની

પૂરતી તક મળી હતી. તેથી આ કોર્ટનો દ્રઢ અભિપ્રાય છે કે ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૫૪(એ) અને પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ અને ૧૦ હેઠળ ચોક્કસ આરોપ ન ઘડવાથી ન્યાયની કોઈ નિષ્ફળતા નીપજી નથી. સદર ચૂક એક સુધારી શકાય તેવી અનિયમિતતા રહે છે અને કોઈ ઘાતક ગેરકાયદેસરતા નથી.

૧૪.૨ રેકોર્ડ પરના સમગ્ર મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાનું કાળજીપૂર્વક મૂલ્યાંકન કરતાં, આ કોર્ટનો સુવિચારિત અભિપ્રાય છે કે ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૫૪(એ) અને પોક્સો એક્ટની કલમ ૮ અને ૧૦ હેઠળ ચોક્કસ આરોપની માત્ર ગેરહાજરી, હાલના કેસની હકીકતોમાં, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા દોષિત ઠરાવવાના હુકમને દૂષિત કરતી નથી.

૧૫. આરોપી નં. ૧ ના વિદ્વાન વકીલે એવી દલીલ કરી છે કે અપીલકર્તાનું કથિત કૃત્ય એટલે કે ભોગ બનનારના પેટ, પીઠ અને કપાળ પર લાતો અને મુક્કા મારવા, અર્થઘટનના કોઈપણ છેડેથી, જાતીય ઈરાદાથી પ્રેરિત હતું તેમ કહી શકાય નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ફરિયાદપક્ષનો કેસ પોતે જ સહ-આરોપી સાથે મળીને સગીર ભોગ બનનાર પર સામૂહિક હુમલામાં અપીલકર્તાની સહભાગિતા દર્શાવે છે, અને જાતીય પ્રેરણા દર્શાવતું કોઈ ચોક્કસ પ્રત્યક્ષ કૃત્ય જાહેર કરતો નથી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ભોગ બનનાર, તે સંબંધિત સમયે સગીર હોવાથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તપાસવામાં આવી ન હતી, અને આ કેસ મોટાભાગે માતાની જુબાની પર આધારિત છે, જેમણે સંયુક્ત

હુમલાના સામાન્ય આક્ષેપ સિવાય, હાલના અપીલકર્તાને આભારી કોઈ ચોક્કસ કૃત્ય અંગે જુબાની આપી નથી. જો ફરિયાદપક્ષનો કેસ તેની સંપૂર્ણતામાં સ્વીકારવામાં આવે તો પણ, તેના સર્વોચ્ચ સ્તરે, તે માત્ર એટલું જ પ્રસ્થાપિત કરશે કે અપીલકર્તાએ સહ-આરોપી સાથે મળીને ભોગ બનનારને શારીરિક ઈજાઓ પહોંચાડી હતી. વિદ્વાન વકીલ રજૂઆત કરે છે કે પોક્સો એક્ટની કલમ ૭ હેઠળનો ગુનો આકર્ષવા માટેની નિર્ણાયક કસોટી જાતીય ઈરાદાની હાજરીમાં રહેલી છે, જે કૃત્યના સ્વરૂપ, આસપાસના સંજોગો, પક્ષકારો વચ્ચેના સંબંધ, સંપર્કનો સમયગાળો અને રીત, અને આવા વર્તનના હેતુ પરથી પારખવી જોઈએ. આ પરિમાણો લાગુ કરતાં, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે કોઈપણ જાતીય સંકેતો વિના માત્ર શારીરિક હુમલાના સ્વરૂપમાં રહેલા કથિત કૃત્યો જાતીય ઈરાદાની વૈધાનિક આવશ્યકતાને સંતોષતા નથી. પરિણામે, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અપીલકર્તાની જવાબદારી, જો કોઈ હોય તો, ઈન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૨૩ અને ૩૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ પૂરતી મર્યાદિત રહેશે.

૧૫.૧ પોક્સો એક્ટની કલમ ૭ ની જોગવાઈઓ ટાંકવી યોગ્ય રહેશે જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

૭. જાતીય હુમલો.—

જે કોઈ, જાતીય ઈરાદાથી બાળકના યોનિમાર્ગ, શિશ્ન, ગુદા અથવા સ્તનને સ્પર્શ કરે છે અથવા બાળક પાસે આવી વ્યક્તિ અથવા અન્ય કોઈ

વ્યક્તિના યોનિમાર્ગ, શિશ્ન, ગુદા અથવા સ્તનનો સ્પર્શ કરાવે છે, અથવા જાતીય ઇરાદાથી અન્ય કોઈ એવું કૃત્ય કરે છે જેમાં પ્રવેશ (પેનિટ્રેશન) વિના શારીરિક સંપર્ક સામેલ હોય, તે જાતીય હુમલો કરે છે તેમ કહેવાય.

પોક્સો એક્ટની કલમ ૭ ની સંબંધિત જોગવાઈઓ દર્શાવે છે કે જાતીય હુમલો બે અલગ અલગ રીતે થઈ શકે છે; પ્રથમ બાળકના યોનિમાર્ગ, શિશ્ન, ગુદા અથવા સ્તનને સ્પર્શ કરીને અથવા બાળક પાસે તે વ્યક્તિ અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિના યોનિમાર્ગ, શિશ્ન, ગુદા અથવા સ્તનનો સ્પર્શ કરાવીને. બીજો ભાગ જાતીય ઇરાદા સાથે અન્ય કોઈ કૃત્ય કરવાના સંદર્ભમાં છે, જેમાં પ્રવેશ વિના શારીરિક સંપર્ક સામેલ હોય. બંને ભાગોમાં, "સ્પર્શ" શબ્દ સામાન્ય છે, અને તે કલમમાં વર્ણવ્યા મુજબ ભોગ બનનારના શરીરના અંગો પર હાથ અથવા શરીરનો અન્ય કોઈ ભાગ મૂકવાનો સંદર્ભ આપે છે.

૧૫.૨ જાતીય "ઇરાદા" ના સંબંધમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ૨૦૨૧ (૦) એ.આઇ.જે.ઇ.એલ. – એસ.સી. ૬૮૦૧૦ માં અહેવાલ થયેલ એટર્ની જનરલ ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ સતીશ ના કેસમાં ફકરા ૩૬ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

> ૩૬. એ બાબત પણ નોંધવી પ્રસ્તુત હોઈ શકે છે કે પોક્સો એક્ટ હેઠળના ગુનાઓની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં રાખીને, ધારાસભાએ અમુક કાનૂની અનુમાનોનો સમાવેશ કર્યો છે. કલમ ૨૯ ખાસ અદાલતને એવું અનુમાન કરવાની મંજૂરી આપે છે કે જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ પર આ અધિનિયમની કલમ

૩, ૫, ૭ અને કલમ ૯ હેઠળનો કોઈપણ ગુનો કરવા અથવા તે માટે દુષ્પ્રેરણ કરવા અથવા તે કરવાનો પ્રયાસ કરવા બદલ ખટલો ચલાવવામાં આવે છે, ત્યારે સદર વ્યક્તિએ, જે તે સ્થિતિ અનુસાર, અન્યથા સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી, સદર ગુનો કર્યો છે અથવા તેનું દુષ્પ્રેરણ કર્યું છે અથવા તે કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. તેવી જ રીતે, તેની કલમ ૩૦ ખાસ અદાલતને અધિનિયમ હેઠળના કોઈપણ ગુના માટે કે જેમાં આરોપીના પક્ષે ગુનાહિત માનસિક સ્થિતિની જરૂર હોય, આવી માનસિક સ્થિતિના અસ્તિત્વનું અનુમાન કરવાની મંજૂરી આપે છે. અલબત્ત, આરોપી બચાવ લઈ શકે છે અને એ હકીકત સાબિત કરી શકે છે કે તે ખટલામાં ગુના તરીકે આરોપીત કૃત્યના સંબંધમાં તેની આવી કોઈ માનસિક સ્થિતિ નહોતી. વધુમાં એ બાબત નોંધી શકાય છે કે જો કે કલમ ૩૦ ના પેટા કલમ (૨) મુજબ, સદર કલમના હેતુઓ માટે, કોઈ હકીકત ત્યારે જ સાબિત થયેલી કહેવાય જ્યારે ખાસ અદાલત વાજબી શંકાથી પર તેનું અસ્તિત્વ હોવાનું માને અને માત્ર સંભાવનાઓની પ્રબળતા દ્વારા તેનું અસ્તિત્વ સ્થાપિત થાય ત્યારે જ નહીં, પરંતુ કલમ ૩૦ નું સ્પષ્ટીકરણ સ્પષ્ટ કરે છે કે "ગુનાહિત માનસિક સ્થિતિ" માં ઈરાદો, હેતુ, હકીકતનું જ્ઞાન અને કોઈ હકીકતમાં વિશ્વાસ અથવા વિશ્વાસ કરવાનું કારણ શામેલ છે. આમ, કલમ ૭, ૧૧, ૨૯ અને ૩૦ ના સંયુક્ત વાંચન પરથી, કોઈ શંકાને સ્થાન રહેતું નથી કે જો કે કલમ ૧૧ ના સ્પષ્ટીકરણ મુજબ, "જાતીય ઈરાદો" એ હકીકતનો પ્રશ્ન રહેશે,

પરંતુ ખાસ અદાલત, જ્યારે તે વાજબી શંકાથી પર કોઈ હકીકતના અસ્તિત્વને માને છે, ત્યારે તે આરોપીના પક્ષે "ગુનાહિત માનસિક સ્થિતિ" ના અસ્તિત્વ અંગે કલમ ૩૦ હેઠળ અનુમાન કરી શકે છે.

૧૫.૩ પોક્સો એક્ટની કલમ ૨૯ અને કલમ ૩૦ ની જોગવાઈઓ ટાંકવી પણ યોગ્ય રહેશે જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

૨૯. અમુક ગુનાઓ અંગેનું અનુમાન.—

જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ પર આ અધિનિયમની કલમ ૩, ૫, ૭ અને કલમ ૯ હેઠળનો કોઈપણ ગુનો કરવા અથવા તે માટે દુષ્પ્રેરણ કરવા અથવા તે કરવાનો પ્રયાસ કરવા બદલ ખટલો ચલાવવામાં આવે છે, ત્યારે ખાસ અદાલત એવું અનુમાન કરશે કે સદર વ્યક્તિએ, જે તે સ્થિતિ અનુસાર, અન્યથા સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી, સદર ગુનો કર્યો છે અથવા તેનું દુષ્પ્રેરણ કર્યું છે અથવા તે કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે.

૩૦. ગુનાહિત માનસિક સ્થિતિનું અનુમાન.—

(૧) આ અધિનિયમ હેઠળના કોઈપણ ગુના માટેના કોઈપણ ખટલામાં જેમાં આરોપીના પક્ષે ગુનાહિત માનસિક સ્થિતિ જરૂરી હોય, ત્યારે ખાસ અદાલત આવી માનસિક સ્થિતિના અસ્તિત્વનું અનુમાન કરશે પરંતુ તે ખટલામાં ગુના તરીકે આરોપીત કૃત્યના સંબંધમાં પોતાની આવી કોઈ

માનસિક સ્થિતિ નહોતી તે હકીકત સાબિત કરવાનો આરોપી માટે બચાવ રહેશે. (૨) આ કલમના હેતુઓ માટે, કોઈ હકીકત ત્યારે જ સાબિત થયેલી કહેવાય જ્યારે ખાસ અદાલત વાજબી શંકાથી પર તેનું અસ્તિત્વ હોવાનું માને અને માત્ર સંભાવનાઓની પ્રબળતા દ્વારા તેનું અસ્તિત્વ સ્થાપિત થાય ત્યારે જ નહીં. ફરિયાદપક્ષના પુરાવાનું વ્યાપક મૂલ્યાંકન કરતાં, રેકોર્ડ પર ફલિત થાય છે કે ભોગ બનનાર બનાવ સમયે નિર્વિવાદપણે ત્રણ વર્ષ અને ત્રણ માસની વયની સગીર બાળકી હતી, અને ફરિયાદીએ અપીલકર્તા અને સહ-આરોપીને ભોગ બનનાર પર હુમલો કરતા જોયા હોવાની સ્પષ્ટ જુબાની આપી છે. એ બાબત નિર્વિવાદ છે કે ફરિયાદી અને અપીલકર્તા ઘરેલુ સંબંધમાં હતા, અને તેના છૂટાછેડા પછી, ફરિયાદી, સગીર ભોગ બનનાર સાથે, સહ-આરોપીના નિવાસસ્થાને અપીલકર્તા સાથે રહેતી હતી. તારીખ ૦૭.૦૨.૨૦૨૨ થી તારીખ ૧૮.૦૨.૨૦૨૨ ના રોજ ફરિયાદ નોંધાઈ ત્યાં સુધીની ઘટનાઓનો ક્રમ અપીલકર્તા અને સહ-આરોપી દ્વારા સગીર ભોગ બનનાર પર વારંવાર કરવામાં આવેલા હુમલાની પદ્ધતિ દર્શાવે છે, જેના પરિણામે તેના ગુપ્તાંગ પરની ઈજાઓ અને ચૂંટલી ભરવાના કૃત્યને કારણે યોનિમાર્ગ (વલ્વા) માં સોજો સહિત શરીર પર બહુવિધ ઈજાઓ થઈ હતી જે સગીર ભોગ બનનારને યોનિમાર્ગ પર સ્પર્શ કરવા અને હુમલો કરવાના કૃત્યને સાબિત કરે છે અને આમ ફરિયાદપક્ષે જાતીય હુમલો રચતી પાયાની હકીકતો સફળતાપૂર્વક પ્રસ્થાપિત કરી છે.

૧૫.૪ કૃત્યોનું સ્વરૂપ, સગીર ભોગ બનનારની લાચારી, જે ઘરેલુ વાતાવરણમાં બનાવો બન્યા હતા તે અને વર્તનની સતત પદ્ધતિને ધ્યાનમાં લેતાં, અધિનિયમની કલમ ૭ હેઠળ અભિપ્રેત જાતીય ઇરાદાનું તત્વ યોગ્ય રીતે પ્રસ્થાપિત થાય છે. તે મુજબ, કૃત્યો જાતીય ઇરાદા વગરના હતા તેવી અપીલકર્તાની દલીલ પાયાવિહોણી છે, અને અધિનિયમની જોગવાઈઓની પ્રસ્તુતતાના સંબંધમાં વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના તારણમાં કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી.

૧૬. એ બાબત નિર્વિવાદ છે કે ફરિયાદી અને આરોપી નં. ૧ વચ્ચે સંબંધ હતો અને ફરિયાદીએ પોતાને તેમજ સગીર ભોગ બનનારને આરોપી નં. ૧ ની સંભાળ અને રક્ષણ હેઠળ સોંપ્યા હતા, પરંતુ આરોપી નં. ૧ નું આચરણ અર્ધ-વાલીપણાના સંબંધમાં મૂકવામાં આવેલા વિશ્વાસના મૂળ પર જ ઘા કરે છે અને તે એક ગંભીર વિશ્વાસઘાત રચે છે. જ્યારે ફરિયાદી અને તેનું સગીર બાળક એવી રજૂઆત અથવા કાયદેસરની માન્યતા પર આરોપી નં. ૧ ના ઘરમાં પ્રવેશ્યા કે તે બાળકી માટે પિતાના સ્થાને છે, ત્યારે કાયદો આવી વ્યક્તિ પર સંભાળ, રક્ષણ અને નૈતિક વાલીપણાની ઉચ્ચ ફરજ લાદે છે. આ સંબંધ માત્ર સહજીવનનો નથી પરંતુ સલામતી, ભાવનાત્મક સુરક્ષા અને શારીરિક સુખાકારીની અપેક્ષાથી ભરેલો છે. આવી વ્યક્તિ દ્વારા બાળક પર શારીરિક અને જાતીય હુમલાનું કોઈપણ કૃત્ય માત્ર સામાન્ય દંડકીય અર્થમાં ગુનો નથી પરંતુ સોંપાયેલી તે ભૂમિકાના

વિશ્વાસઘાત દ્વારા વધુ ગંભીર બને છે. નિકટતા અને સત્તાનો દુરુપયોગ, બાળકની લાચારી અને નિર્ભરતાના શોષણ સાથે મળીને, આ કૃત્યને વિશેષ રૂપે નિંદનીય બનાવે છે, જે મૂકેલા વિશ્વાસના સભાન ઉલ્લંઘન અને સ્વીકારેલા વાલીપણાના દરજ્જા સાથે સ્વાભાવિક રીતે જોડાયેલી રક્ષણાત્મક ફરજના ત્યાગનો પુરાવો આપે છે. આવું આચરણ, તેથી, વાજબી રીતે વધુ કડક ન્યાયિક ચકાસણી અને નિંદાને આમંત્રણ આપે છે.

૧૬.૧ સર્વોચ્ચ અદાલતે ૨૦૨૫ આઇ.એન.એસ.સી. ૯૩૪ માં અહેવાલ થયેલ ભાણેઇ પ્રસાદ વિરુદ્ધ હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્ય ના કેસમાં ફકરા ૧૩ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

> ૧૩. જ્યારે એક પિતા કે જેની પાસેથી રક્ષણ, વાલી અને નૈતિક માર્ગદર્શક બનવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે, તે બાળકીની શારીરિક અખંડિતતા અને ગરિમાના સૌથી ગંભીર ઉલ્લંઘનનું કારણ બને છે, ત્યારે આ વિશ્વાસઘાત માત્ર વ્યક્તિગત જ નહીં પરંતુ સંસ્થાકીય પણ છે. કાયદો પુનર્વસન અથવા સુધારાના બહાના હેઠળ આવા કૃત્યોને માફ કરતો નથી, અને કરી પણ શકે નહીં. માતાપિતા દ્વારા આચરવામાં આવતી વ્યભિચારી જાતીય હિંસા એ ગુનાની એક વિશિષ્ટ શ્રેણી છે જે પારિવારિક વિશ્વાસના પાયાના તાણાવાણાને છિન્નભિન્ન કરે છે અને ભાષા તેમજ સજા બંનેમાં સૌથી ગંભીર નિંદાને પાત્ર છે. ઘર, જે એક સુરક્ષિત આશ્રયસ્થાન હોવું જોઈએ, તેને અવર્ણનીય આઘાતનું સ્થળ બનવા દઈ શકાય નહીં, અને

અદાલતોએ સ્પષ્ટ સંકેત આપવો જ જોઈએ કે આવા ગુનાઓ સામે સમાન રીતે કડક ન્યાયિક પ્રતિભાવ આપવામાં આવશે. આ પ્રકારના કેસમાં નમ્રતા માટેની દલીલ વિચારવી એ માત્ર અયોગ્ય જ નહીં, પરંતુ નબળાઓનું રક્ષણ કરવાની કોર્ટની પોતાની બંધારણીય ફરજનો વિશ્વાસઘાત બનશે. જ્યારે કોઈ બાળકીને તેના પોતાના પિતાના હાથે પીડા સહન કરવાની ફરજ પડે છે, ત્યારે કાયદાએ દ્રઢ અને અસમર્થનશીલ અવાજમાં બોલવું જ પડશે. પરિવારને સુરક્ષાના સ્થાન તરીકેની કલ્પનાને જ નષ્ટ કરી દેતા ગુનાઓ માટે સજામાં કોઈ રાહત હોઈ શકે નહીં.

૧૭. આરોપી નં. ૨ સામેના આક્ષેપોના સંબંધમાં, રેકોર્ડ પર તેની ગુનાહિતતા પ્રસ્થાપિત કરતો સચોટ અને ભરોસાપાત્ર પુરાવો જાહેર થાય છે. ફરિયાદીની પ્રત્યક્ષદર્શી જુબાની સ્પષ્ટ, સુસંગત અને અસંદિગ્ધ છે, જેમાં તેણીએ સ્પષ્ટપણે જુબાની આપી છે કે તેણીએ આરોપી નં. ૨ ને પોતાની સગીર પુત્રી પર હુમલો કરતા જોયો હતો. તેણીની હકીકતને અવિશ્વસનીય બનાવવા કે તેને શંકાસ્પદ બનાવવા માટે તેણીની ઊલટતપાસમાં કોઈ મહત્વની બાબત બહાર આવી નથી. તેનાથી વિપરીત, તેણીની જુબાનીને રેકોર્ડ પરના તબીબી પુરાવાથી યોગ્ય સમર્થન મળે છે, જે ઈજાઓના સ્વરૂપ અને સ્થાનની પુષ્ટિ કરે છે અને ફરિયાદપક્ષના કેસને ખાતરી પૂરી પાડે છે. બનાવના સ્થળે આરોપી નં. ૨ ની હાજરી, જે તેનું પોતાનું નિવાસસ્થાન હતું, તે દ્રઢપણે પ્રસ્થાપિત થાય છે. વધુમાં, ભોગ બનનારની તપાસ કરનાર પ્રથમ મેડિકલ ઓફિસર એવા ફરિયાદપક્ષના

સાક્ષી-૮ - ડો. શાંતિલાલ નરેશભાઈ ત્રાંબડિયાએ જુબાની આપી છે કે આરોપી નં. ૨ તેમને ઓળખતો હતો અને તે પોતે જ ફરિયાદી અને ભોગ બનનારને તબીબી સારવાર માટે લાવ્યો હતો. આ પરિસ્થિતિ આરોપી નં. ૨ ની હાજરી અંગે ફરિયાદપક્ષના કેસને મજબૂત બનાવે છે એટલું જ નહીં પરંતુ બનાવ પછીના તુરંતના સમયગાળા સાથે તેને સીધો જોડે છે. બચાવપક્ષ તરફથી કોઈ યોગ્ય ખુલાસો અથવા અસરકારક ખંડનના અભાવમાં, અને ખોટી સંડોવણી સૂચવવા અથવા કોઈ વૈકલ્પિક પૂર્વધારણાની સંભાવના દર્શાવવા માટે રેકોર્ડ પર કોઈ સામગ્રી ન હોવાથી, ગુનો રચતી પાયાની હકીકતો ફરિયાદપક્ષ દ્વારા યોગ્ય રીતે સાબિત થાય છે.

૧૮. સમગ્ર પુરાવાના રેકોર્ડનું ગંભીર અને વ્યાપક પુનઃમૂલ્યાંકન કરતાં, આ કોર્ટને જણાય છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલ દોષિત ઠરાવવાનો ચુકાદો ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતોની કોઈ વિકૃતિ, ગેરકાયદેસરતા અથવા ખોટા વિનિયોગથી પીડાતો નથી. એ સાચું છે કે ભોગ બનનાર બાળકીની પોતે તપાસ કરવામાં આવી નથી; જો કે, ફરિયાદપક્ષનો કેસ શૂન્યાવકાશમાં ટકેલો નથી. બાળ ભોગ બનનારની માતા એવી ફરિયાદીની જુબાની મહત્વની વિગતો પર અખંડિત રહે છે અને બનાવ તેમજ તેના તુરંત પછીના સમયગાળાનું સુસંગત અને વિશ્વસનીય વર્ણન પૂરું પાડે છે. તેણીનો પુરાવો સ્વાભાવિક, ભરોસાપાત્ર અને અતિશયોક્તિ રહિત છે, અને તેણીની હકીકતને અવિશ્વસનીય બનાવવા માટે ઊલટતપાસમાં કોઈ નક્કર બાબત બહાર

આવી નથી. નોંધપાત્ર રીતે, પ્રત્યક્ષદર્શી વર્ણનને તબીબી પુરાવા દ્વારા સમર્થન મળે છે, જે ફરિયાદપક્ષના કેસને મૂળભૂત ખાતરી પૂરી પાડે છે અને કથિત રીતે જાતીય હુમલો થયાની સંભાવના દર્શાવે છે. તે સુસ્થાપિત છે કે ભોગ બનનારની સીધી જુબાનીના અભાવમાં પણ વિશ્વસનીય સંજોગોજન્ય અને સમર્થનકારી પુરાવાના આધારે દોષિત ઠરાવી શકાય છે, ખાસ કરીને જ્યાં આસપાસના સંજોગો આરોપીના વાંક તરફ નિર્દેશ કરતી સંપૂર્ણ અને અખંડ સાંકળ રચે છે. અપીલકર્તા વતી ઉઠાવવામાં આવેલી એવી દલીલ કે તેની સામે જાતીય હુમલાનો કોઈ ચોક્કસ આરોપ ઘડવામાં આવ્યો ન હતો, તે સ્વીકારવા યોગ્ય નથી. રેકોર્ડ પરથી જાહેર થાય છે કે ગુનો રચતી તમામ પાયાની હકીકતો આરોપી સમક્ષ યોગ્ય રીતે મૂકવામાં આવી હતી, અને તેને પોતાનો બચાવ કરવાની સંપૂર્ણ તક આપવામાં આવી હતી. કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજરની કલમ ૪૬૪ અને ૪૬૫ માં સમાવિષ્ટ આદેશને ધ્યાનમાં લેતાં, આરોપ ઘડવામાં કોઈપણ ખામીના કારણે ન્યાયની કોઈ નિષ્ફળતા અથવા પૂર્વગ્રહ નીપજ્યો હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું નથી. એકવાર ફરિયાદપક્ષ પાયાની હકીકતો પ્રસ્થાપિત કરવામાં સફળ થયો, એટલે પોક્સો એક્ટની કલમ ૨૯ અને ૩૦ હેઠળના કાનૂની અનુમાનો આકર્ષિત થયા હતા. આરોપીઓ સંભાવનાઓની પ્રબળતાની એરણ પર પણ સદર અનુમાનોનું ખંડન કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે. લેવામાં આવેલો બચાવ માત્ર ઈનકાર હોવાનું જણાય છે, જેને કોઈ સચોટ કે યોગ્ય ખુલાસાનું સમર્થન નથી, અને ફરિયાદપક્ષના કેસને નકારી કાઢવા માટે તે સંપૂર્ણપણે અપૂરતો છે.

બચાવપક્ષ દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલી કથિત વિસંગતતાઓ નજીવી છે અને તે ફરિયાદપક્ષના કેસના મૂળ પર ઘા કરતી નથી. સમગ્ર પુરાવા, જ્યારે તેના યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં મૂલ્યાંકન કરવામાં આવે ત્યારે, માત્ર એક જ અનિવાર્ય નિષ્કર્ષ તરફ દોરી જાય છે કે આરોપીઓનો ગુનો કાયદા અનુસાર સાબિત થાય છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ દ્રષ્ટિકોણ માત્ર એક સંભવિત દ્રષ્ટિકોણ જ નથી પરંતુ યોગ્ય કારણોસર અને કાયદેસર રીતે ટકી શકે તેવો છે.

૧૯. તદનુસાર, આ કોર્ટને દોષિત ઠરાવવાના વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને સજાના હુકમમાં હસ્તક્ષેપ કરવા માટે કોઈ વાજબી કારણ જણાતું નથી, જેને આથી બહાલી આપવામાં આવે છે.

૨૦. પરિણામે, ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૪૫/૨૦૨૪ અને ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૦૪૨/૨૦૨૪ ગુણદોષ વિનાની હોવાથી નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

૨૧. આર અને પી તુરંત જ સંબંધિત કોર્ટને પરત મોકલી આપવામાં આવે.

<u>ક્રિમિનલ મિસ. અપ્લિકેશન નં. ૨/૨૦૨૬ માં હુકમ:</u>

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૪૫/૨૦૨૪ હોવા સાથેની શીર્ષકવાળી અપીલના નિકાલને ધ્યાનમાં રાખીને, હાલની અપ્લિકેશન ટકી શકતી નથી અને તે મુજબ તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

સહી/-

(એસ.વી. પિન્ટો, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==